Ўзбекистон овози

Рўзномага 1918 йилда 21 июнда асос солинган

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМАСИ

● Рўзнома: «Иштиркюн» (1918 — 1920 й.) «Қизил байроқ» (1920 — 1923 й.). «Туркистон» (1923—1924 й.). «Қизил Ўзбекистон» (1924—1964 й.). «Совет Ўзбекистони» (1964—1991 й.) номи билан чоп этилган, ҳозир «Ўзбекистон овози» (1991 йил 1 сентябрдан) номи билан чиқмоқда.

● № 103 (21. 202) 1992 йил 26 май, сешанба

БАҲОСИ 1 СЎМ.

• Шу куннинг нафаси •

БУГУНГИ ҲАРАКАТ — ЭРТАНГИ БАРАКАТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ПИЛЛАГА ДАВЛАТ БУЮРТМАСИНИ КАМАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика колхозлари, совхозларини рағбатлантириш ва пиллачиликни ривожлантириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Тараққиёти истиқболларини мўлжаллаш комитети, Ўзбекистон Республикаси молия вазирлиги ва Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг республика жамғармасига пилла етказиб бериш давлат буюртмасини белгиланган топшириқнинг 75 фоизигача камайтириш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

Давлат буюртмасидан ортиқча етиштирилган пилланинг қолган қисми колхоз ва совхозларнинг ихтиёри билан шартнома (эркин) нархлар билан сотилади.

2. Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 21 январдаги 23-сон қарорига қилинган 1-иловага ва кўрсатиб ўтилган қарорнинг 2-бандига тегишли ўзгартишлар киритилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«НАВРЎЗ» ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Миллий маданиятни, анъаналар ва урф-одатларни ривожлантириш соҳасида республика фуқароларининг конституциявий ҳуқуқларини амалга ошириш учун қулай шарт-шароитлар вужудга келтириш ва уларнинг қонун билан муҳофаза қилинадиган манфаатларига риоя этиш, маънавий қадриятларини тарғиб қилишга, аҳоли барча табақаларининг миллатлараро тотувлигини, дўстлигини, ҳамжиҳатлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлашга, давлат бошқаруви идораларининг, хўжалик ва жамоат ташкилотларининг хайрли фаолиятини кенгайтиришга қаратилган чора-тадбирларни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат телерадиокомпаниясининг, Болалар жамғармасининг, Ногиронлар жамиятининг, Қизил Ярим ой жамиятининг, Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасининг, шунингдек республикадаги бошқа бир қанча жамоат ташкилотларининг «Наврўз» хайрия жамғармасини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

Белгилансинки, «Наврўз» хайрия жамғармасини рўйхатдан ўтказиш ва унинг фаолият кўрсатиши, корхоналар, ташкилотлар ва фуқароларнинг жамғарманинг хайрия тадбирларида иштирок этиши билан боғлиқ имтиёзлар бериш тартиби Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунлари ва ҳукумат қарорлари билан аниқлаб қўйилади.

2. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги, Давлат банки ва бошқа банклари 1992 йилнинг 14 майида ўтказилган умумхалқ хайрия ҳашари ва «Наврўз» телемарафонидан тушган маблағларни «Наврўз» жамғармасининг ҳисобига ўтказиш ишларини бир ой муддат ичида амалга оширсинлар.

3. Ўзбекистон Республикасининг Маданият ишлари вазирлиги, Давлат матбуот комитети, Давлат телерадиокомпанияси республикада ўтказилаётган хайрия тадбирларини оммавий ахборот воситаларида, телевидение ва радио орқали кенг ёритсинлар.

4. Ўзбекистон Республикасининг Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси икки ҳафта муддат ичида «Наврўз» хайрия жамғармасининг самарали фаолият кўрсатиши учун шарт-шароитларни яратиш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1992 йил 23 май.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

О. ҲОЖИЕВА, Ҳ. У. ХУДОЙБЕРДИЕВА, Н. АМИНОВ ЎРТОҚЛАРГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАХРИЙ УНВОНЛАРИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ҳалол меҳнати, ўзбек адабиётини ривожлантиришдаги хизматлари ва ижтимоий фаолликлари учун «Гулхан» журналининг бош муҳаррири Ҳожиева Ойдинга, «Саодат» журналининг бош муҳаррири Худойбердиева Ҳалима Умматқуловнага «Ўзбекистон халқ шоири»; «Муштум» журналининг бош муҳаррири Аминов Неъматга «Ўзбекистон халқ ёзувчиси» фахрий унвонлари берилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1992 йил 24 май.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ў. МАҲМАТМУРОДОВ ВА Н. ШОКИРОВ ЎРТОҚЛАРГА «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ҳалол меҳнати, ижтимоий ва маданий соҳаларни ривожлантиришдаги хизматлари учун Ургут райони ҳокими (Самарқанд вилояти) Маҳматмуродов Ўлмасга, «Гулистон» район рўзномасининг муҳаррири (Сирдарё вилояти) Шокиров Насруллога «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1992 йил 24 май.

ТАШКИЛИЙ СЕССИЯ

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг қарорига мувофиқ Сурхондарё вилояти таркибида янги тузилган Бандихон район халқ депутатлари Кенгашининг ташкилий сессияси бўлиб ўтди. Вилоят ҳокими Ҳ. Бердиевнинг таклифи билан сессия Шеробод районидаги «Кўҳитанг» давлат хўжалигининг директори бўлиб ишлаб келаётган Н. Даминовни бир овоздан район ҳокими этиб тасдиқлади.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ҳукумат номидан қуйидаги баёнотни беришга вакил қилинган:

Кейинги вақтларда бир қанча оммавий ахборот воситаларида гўё Ўзбекистон билан Афғонистон ўртасидаги давлат чегараси ёпиб қўйилди, деган хабарлар эълон қилинди. Бу хабар ҳақиқатга тўғри келмайди, чунки ҳозирги вақтда Ўзбекистон — Афғонистон чегарасидан одамларнинг ўтиши ва юк ташилиши учун ҳеч қандай тўсиқ йўқ. МДҲда қатнашувчи давлатлар фуқароларининг ва хорижий фуқароларнинг келиши ва чиқиб кетиши билан боғлиқ бўлган ҳамма масалалар МДҲда қатнашувчи мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг кенгаши вақтида эришилган аҳдномаларга мувофиқ ҳал этилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси ва Афғонистон халқлари ўртасида тарихан таркиб топган анъанавий, дўстона алоқалар мавжуд. Модомики шундай экан, Ўзбекистон ҳукумати Ўзбекистон—Афғонистон чегарасидаги вазият ҳақида нотўғри хабар тарқатилишини иккала давлат халқларининг дўстлигига нифоқ солиш йўлидаги уриниш, деб ҳисоблайди.

Бир қанча оммавий ахборот воситаларида Ўзбекистон—Афғонистон чегараси теварагидаги кескинлик кучайтирилаётганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси мустақил давлат эканини, бинобарин давлат чегарасидаги тартибни Ўзбекистоннинг манфаатларига асосланиб ва ҳамма қабул этган халқаро ҳуқуқ меъёрларига мувофиқ бартараф қилиш учун тўла равишда ҳақли эканини эслатиб ўтиш ўринлидир. Бундан ташқари Афғонистон ҳукуматини тузиш жараёни ҳали ниҳоясига етказилгани йўқ ва унинг раҳбарлари шу пайтгача янги давлатнинг ташқи сиёсати қайси қоидаларга асосланиши тўғрисидаги ўз мулоҳазаларини айтганлари йўқ. Ўзбекистон Республикаси Афғонистон орқали ташқи дунёга чиқиш учун ўз дарвозасига эга ва бу дарвозани ёпмоқчи эмас.

ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА ДОИМИЙ ЭЪТИБОР БЕРИЛСИН!

● 21 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида кенгаш бўлди, унда вазирликлар ва идораларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, турли тармоқларнинг мутахассислари қатнашдилар.

Кенгашни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов бошқарди.

Ўзбекистон деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари ва бирлашмаларида 1992 йилда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Кенгашда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари А. Н. Возненко ва бошқалар аҳолини энг зарур моллар билан таъминлашнинг долзарб муаммолари тўғрисида гапирдилар. Сўнгги вақтда республикада деҳқончилик-саноат комплексида шундай молларни ишлаб чиқаришга катта аҳамият берилаётганлиги таъкидланди. Лекин ҳозирги қийин ва мураккаб даврда бундай маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш, уларнинг сифати тўғрисида мунтазам жон куйдириш зарур.

Шу йилнинг тўрт ойи ичида деҳқончилик-саноат комплекси вазирликлари ва идораларига қарашли корхоналарда 11,2 миллиард сўмлик халқ исеъмоли моллари ишлаб чиқарилганлиги ҳақида кенгаш қатнашчилари хабардор қилинди. Бу республикада ишлаб чиқариладиган халқ истеъмоли моллари умумий ҳажмининг 30 фоизини ташкил этади.

Хом ашё жуда тақчил бўлиб қолган, моддий-техникавий таъминот мувозанати бузилган ва маҳаллийлаштирилган, хўжалик алоқалари узилган шароитда вазирликлар ва идоралар истеъмол бозорини зарур моллар ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдириш чораларини кўрмоқдалар.

Кенгашда, жумладан, Ўзбекистон дон маҳсулотлари концернида жамоалар зиммаларига олган мажбуриятларга, қўшимча равишда 62,4 минг тонна ун, 5,9 минг тонна ёрма, 17,5 минг тонна нон ва нон-булка маҳсулотлари ишлаб чиқарилганлиги таъкидлаб ўтилди.

Ўзбекистон мева-сабзавот-виночилик саноати концерни кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 4,2 минг тонна кўпайтирди, мева-сабзавот консервалари, қуруқ мевалар ва қуритилган сабзавот, виноарақ маҳсулотлари ишлаб чиқариши кўпайди. «Ўзбекистон озиқ-овқат саноати» корхоналарида маргарин маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпайди. Республика Қишлоқ хўжалик вазирлиги тизимида «Қоракўл» бирлашмаси қоракўл теридан буюмлар, ностандарт кўн хом ашёси ишлаб чиқаришни, пўстин учун қўй терисини ошлашни йўлга қўйди. Хонатлас, тикувчилик буюмлари, полиэтилен плёнкалар ишлаб чиқаришни 1,5—2 баравар кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Жамоа ва давлат хўжаликларида тўқимачилик буюмлари, бинокорлик материаллари, консервалар ишлаб чиқарадиган кичик корхоналар тармоғи кенгайтирилмоқда. Ана шу корхоналарда бу йил жами 350 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиши кутилмоқда.

Республика Давлат сув хўжалиги комитетига қарашли корхоналар ноанъанавий моллар: автомобиллар учун эҳтиёт қисмлар ва резина буюмлар, тикувчилик буюмлари, пенополистирол ва бошқа моллар ишлаб чиқариш ўзлаштирилганлиги диққатга сазовордир.

Шу билан бир вақтда деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари ва ташкилотлари хом ашё, материаллар ва бошқа ресурслар билан яхши таъминланмаганлиги сабабли улар халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмини уддалай олмаганлиги таъкидлаб ўтилди. Тўрт ой ичида умуман деҳқончилик-саноат комплексида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 3,2 миллиард сўмлик камайди. Деҳқончилик-саноат комплекси вазирликлари ва идоралари халқ учун моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва четдан келтириладиган хом ашёга қарамликни камайтириш мақсадида маҳаллий хом ашёдан ва иккиламчи ресурслардан фойдаланиш масалаларига етарли эътибор бермаяпти.

Жойларда кичик корхоналар барпо этишга, янги-янги ишчи кучларини ишлаб чиқаришга жалб этишга алоҳида эътибор берилди. Бунинг учун қишлоқда катта имкониятлар мавжуд.

Кенгашда сифатли халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш учун иккиламчи ресурслардан фойдаланиш, чиқитсиз технологияларни жорий этиш, республика олимлари билан алоқаларни мустаҳкамлаш тўғрисидаги масала кўтарилди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш учун маҳаллий хом ашёдан омилкорлик билан фойдаланиш йўлида барча чораларни кўриш зарур.

Кенгаш қатнашчилари Ўзбекистон деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари ишлаб чиқараётган халқ истеъмоли моллари намуналари билан танишдилар.

Кенгаш ишида «Узконтрактторг» раиси Т. Я. Шарипов қатнашди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Германия Федератив Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Жаноб Карл Хайнц Куна 25 май куни Тошкентда Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовга ишонч ёрлиқларини топширди.

Ишонч ёрлиқларини топшириш маросими чоғида Карл Хайнц Куна билан И. А. Каримов қисқача нутқ сўзладилар.

ГФР элчиси ўзбек халқи, унинг бошқа халқлар билан дўстликда яшашга интилишлари ҳақида самимий фикрларни айтди. У Германия мустақил Ўзбекистон билан муносабатларини тенглик, ҳамкорлик ва ўзаро манфаатдорлик асосида қуради, деб ишонтирди.

Ўз навбатида И. А. Каримов Германия давлатининг жаҳон маърифатига, собиқ Иттифоқ ҳудудидаги мустақил давлатлар билан дўстона муносабатларни ривожлантиришга катта ҳисса қўшганлигини таъкидлади. Президент Ўзбекистон билан ГФР ўртасидаги бевосита икки томонлама муносабатларнинг катта аҳамиятини уқтирди.

Ишонч ёрлиқларини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқов қатнашди.

(ЎзА).

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛИШИГА ДОИР
ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ДОКТОР

Карл Хайнц КУНА

Карл Хайнц Куна 1937 йил 23 августда Бад-Вармбрун шаҳрида туғилган. Етуклик шаҳодатномасини олгандан сўнг 1956—1966 йилларда Мюнхен, Берлин, Монстер шаҳарларида ҳуқуқшуносликни ўрганган, судлов ҳуқуқини берадиган ҳуқуқий тайёргарликдан, олий бўғиндаги дипломатия хизматига тайёргарликдан ўтган. 1965 йилда докторлик диссертациясини ёқлаган.

1966—1967 йилларда Ташқи ишлар федерал вазирлиги НАТО бўлимининг иккинчи котиби бўлиб ишлади, 1967—1970 йилларда ГФРнинг Лондондаги элчихонасида биринчи котиб, 1970—1974 йилларда ГФРнинг Калькуттадаги бош консулхонасида бош консулнинг ўринбосари бўлди.

1974—1977 йилларда — ГФР Ташқи ишлар вазирлигида БМТ бўлими бошлиғининг ўринбосари, 1977—1980 йилларда Германия Федератив Республикасининг Лагосдаги элчихонасининг доимий вакили, 1980—1984 йилларда Афинадаги доимий вакили бўлди. 1984—1992 йилларда ГФР Ташқи ишлар вазирлиги сиёсий бошқармаси маслаҳатчилар бўлимининг мудири бўлиб ишлади.

1992 йил май ойида Германия Федератив Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланди.

Уйланган, учта фарзанди бор.

● *МАШРАБ ТАВАЛЛУДИНИНГ 350 ЙИЛЛИГИ*

ҲАМЮРТЛАР ЁДИ

Наманган халқимизга, юртимизга кўплаб аллома-ю санъаткорлар, шоир-у фузалолар етиштириб берган диёр. Бобораҳим Машраб Наманганда туғилиб ўсди, бутун умри юрт кезиб халқ орасида оташнафас шеърияти билан шуҳрат қозонди. Унинг руҳи-покини наманганликлар бутун эл юрт сингари ҳурмат ва эҳтиром билан ёд этишади. Шоир таваллуд топган диёрда тўй тантаналари бўлиб ўтди.

Машраб таваллудининг 350 йиллигини кенг нишонлашга тайёргарлиқ ишлари бундан икки-уч йил олдин бошлаб юборилганди. Жумладан, Наманганнинг Ғирвонсой массивидаги 46 гектар жойда Машраб боғини ташкил этишга киришилди. Вилоятдаги ташкилот, корхоналар бу ерда катта ҳажмда қурилиш, ободонлаштириш каби бунёдкорлик ишларини амалга оширдилар. Ниҳоят қутлуғ ният йўлдош бўлди: орзу рўёбга чиқди. Машраб юбилейини ўз номи билан аталган шу боғда кенг нишонланди.

Тонг саҳардан Машраб боғида карнай-сурнай садолари янгради. Боғнинг бош дарвозасида тўйга келган меҳмонларни кутиб олинди. Машраб юбилейига Тошкентдан таниқли ёзувчи, шоирлар, санъаткорлар, ҳукумат вакиллари, шунингдек барча вилоятлардан ҳамда қўшни Қирғизистон, Тожикистон республикалари вилоятларидан ҳам меҳмонлар ташриф буюрдилар. Бобораҳим Машраб номидаги шаҳар маданият ва истироҳат боғи, шоирнинг ҳайкали ҳамда музейининг очилишига бағишланган митинг бўлиб ўтди. Шундан сўнг юбилей қатнашчилари ва меҳмонларга катта хайрия оши берилди.

Машраб боғининг шарқона усулда бунёд этилгани, ўзига хослиги тантана қатнашчиларининг эътиборини тортди. Чиндан ҳам боғда Машраб бўлган, яшаган шаҳарлари, қадамжолари алоҳида бўлимларда ўз аксини топган. Машраб ҳайкали ва музейи ҳамда бу ердаги барча бинолар шарқона усулда қурилган. Мана меҳмонлар миллий санъатимиздан фаҳрланиб Машрабни ёд этиб айланиб юришибди.

— Ҳамшаҳримиз Бобораҳим Машрабнинг уй музейи ташкил этилганидан ҳамма мамнун, — дейди музей директори А. Ғаниев. — Буни одамларнинг таклифидан ҳам кўриб турибмиз. Бу ерга қўйилган нарсалардан ташқари ҳали Машраб ҳаёти, фаолияти билан боғлиқ кўплаб қўлёзмалар, тарихий ҳужжатлар бор. Биз уларни албатта топиб музейни бойитиб борамиз.

Тантаналар давомида миллатимизга хос ажойиб анъаналаримиз намоён бўлди. Жумладан, вилоятда болалар уйида тарбияланаётган 26 нафар етим болаларнинг хатна тўйи ўтказилди. Вилоят ҳокими Б. Рапиғалиев хатна тўйи олдидан бу болаларнинг ҳар бирига минг сўмдан пул қўйилган омонат дафтарчасини тантанали равишда топширди.

Бобораҳим Машраб номидаги маданият ва истироҳат боғида ўтказилган халқ сайлида таниқли санъаткорларнинг чиқишлари бир зум тинмади. Тўй тантаналари кечгача давом этди. Унда Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг биринчи котиби М. М. Расулов ва матбуот, ахборот ва тарғибот бўлими мудири А. Жалоловлар иштирок этдилар.

А. МАДАТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

* * *

П. АКБАРОВ олган сурат.

● *Муштарий илҳоми*

ДЕҲҚОН МАДҲИ

Юртимиз осойишталиги, тинчлиги ва хотиржамлиги, ҳар бир оиладан бошланади. Оила, маҳалла, қишлоқ ёки овул тинч бўлса, район, вилоят, хатто республика осойишта бўлади. Осойишталик боис муваффақиятлар ҳам келаверади. Аҳилликда хикмат кўп, деб бежиз айтмайдилар-да.

Таҳририятимизга Ўзбекистон Фанлар академиясининг фахрий академиги, халқ мўъжизакори Зайниддин ҳожи Фахриддинов нафаслари етиб келди. Ҳожи ота бу йил деҳқонларимиз кечираётган қийинчиликларни дилдан ҳис этиб, уларга муваффақият тиладилар. Қалб сўзларини изҳор этдилар. Дил сўзлари шу кунларда халқимиз ризқ-насибасини яратаётган бободеҳқонларимизга куч-қувват, баланд руҳ бағишлайди, деган ниятдамиз.

Жаҳоннинг бойлигин боиси деҳқондур
Анинг бирла ёруғ дунё боғу-бўстондур.

Бу ишдан яхши деҳқонга не бордур,
Деҳқон наслига бу иш меросдур.

Зайниддин ҳожи тилаги жаннат макондур,
Иншоолло Аллоҳ таоллонинг маърифати бўлғайдур.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИДАН

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, Тошкент вилояти ҳокимининг ўринбосари Турмуҳаммад Анорович **Ботиров** оғир ва узоқ давом этган касалликдан сўнг 1992 йил 22 майда вафот этганлигини қайғу билан маълум қилади ва унинг қариндош-уруғлари ҳамда яқин кишиларига чуқур таъзия билдиради.

● ХДП: сиёсий ташкилот нуфузи

● МУАЛЛИФ ҲАҚИДА: А. С. Эргашев 1947 йилда туғилган. Фарғона вилоятининг Олтиариқ қишлоғидан. Ўзбек. Дастлабки меҳнат фаолиятини колхозчи сифатида бошлаган. Тошкент қишлоқ хўжалиги олийгоҳида ўқиган. 1972 йилгача қишлоқ хўжалигида ўз мутахассислиги бўйича ишлади, сўнгра комсомол ва партия органларида фаолият кўрсатди. Фарғона вилояти халқ назорати қўмитасининг раиси ўринбосари, раиси лавозимларида ишлади. 1990 йилдан токи Ўзбекистон ХДП Фарғона вилоят кенгашининг биринчи котиблигига сайлангунга қадар халқ ноиблари вилоят Кенгаши раёсатининг раиси ўринбосари лавозимида ишлаган.

ТАҚДИРИМИЗ ХАЛҚ БИЛАН БИР

Бу кўҳна дунё ўз тарихида қанчадан-қанча партияларни, сиёсий оқимларни ва уларга хизмат қилган сиёсатдонларни кўрган. Уларнинг ҳаммаси ҳам ўз қарашлари, мавжуд ижтимоий ҳаётга ва уни ўзгартириш билан боғлиқ бўлган у ёки бу тарздаги нуқтаи-назарлари билан ўз даврининг етакчи сиёсий кучи бўлишга даъвогар бўлиб чиққанлар. Узоқ йиллар мамлакатимизда ҳукм сурган яккапартиялилик тизими сиёсий ва ғоявий ишларни бир қолипга солиб қўйган эди. Эндиликда мустақил республикамизда турли партиялар ва ҳаракатлар фаолият кўрсатяпти. Бу эса ҳар бир партия аъзосидан ўзини мутлақо қайта қуришни, ҳаётга, турмушнинг турли кўринишларига муносабатда муайян мавқеда бўлишни тақозо этади.

Вилоятда Халқ демократик партияси фаолият кўрсатаётганлигига тез орада етти ой бўлади. Партиямиз эндигина ўзини тиклаб келяпти. Шунга қарамай, дастлабки жиддий синовларни бошдан кечиряпти.

Фарғона республиканинг бошқа ҳудудларидан аҳолининг турли қатламлари орасида турли хил сиёсий кучларнинг сони ва кураш услублари жиҳатидан бир мунча ажралиб туради. Ўзбекистон Президенти сайлови ва вилоят ҳокимининг тайинланиши арафасидаги кескин сиёсий курашлар мана шундан далолат беради. Юқорида айтилган сиёсий кампания натижалари ХДП вилоят, шаҳар ва район кенгашлари бюро мажлисларида жиддий таҳлил этилди. Келгусида қиладиган ишларимиз ана шу хулосалар асосида белгилаб олинди. Шуни айтиш керакки, ХДП вилоятдаги ўз ўрни ва мавқеига эга бўлган энг салмоқли ва уюшган сиёсий кучдир. Бугунги кунда вилоятимиздаги тўрт шаҳар ва 15 та районда 1113 та бошланғич партия ташкилотлари фаолият кўрсатмоқда. Улар ҳисобида 34 мингдан зиёд ХДП аъзолари бор.

ХДП вилоят кенгаши омма билан ишлашда олдингидай қуруқ сиёсатдонлик билан барчанинг тинкасини қуритиш, бўлса-бўлмаса хўжалик ва Совет ишларига аралашавериш каби иш услубларидан воз кечган. Биз ҳамиша халқ орасига кириш, унинг дардига шерик бўлиш, ҳал бўлмаётган муаммоларни ечиш йўлларини излаш, одамлар ўртасида меҳр-оқибатни мустаҳкамлайдиган тадбирлар ўтказиш, мустақиллигимизни тинч, осойишта меҳнат билан ҳимоя қилишга чорлаш йўлидан боряпмиз.

Бу борада Қўқон шаҳри, Қува, Ёзёвон, Фурқат, Сўх ва Ўзбекистон районлари партия ташкилотлари ташаббускорлик кўрсатиб ишлаётирлар, партиявий ишнинг янги усул ва услубларини қўлланяптилар. Масалан, Сўх райони вилоят марказидан жуда олисда, тоғлар орасида жойлашган. Бу ерда янги партия ташкилотининг моддий асоси ҳам йўқ эди. Чунки район янги ташкил топган бўлиб, Ўзкомпартияга тегишли бино ва транспорт воситалари бу ерда бўлмаган. Мунавваржон Азимовни Ўзбекистон ХДП район кенгаши биринчи котиблигига сўхлик партия аъзолари тавсия этиб хато қилишмаган экан. Район кенгаши ва бошланғич партия ташкилотлари аҳоли орасида катта сиёсий-тарбиявий ишларни олиб борди. Одамларда янги партияга нисбатан ишонч мустаҳкамланди. Ҳозир Сўх район партия ташкилоти вилоятдаги энг жанговар ва партия сафлари тез ўсиб бораётган ташкилот ҳисобланади. Вилоят кенгаши ўз навбатида мутлақо янгидан ташкил топган бу партия ташкилотига моддий ва маънавий ёрдам бериб турибди.

Бошланғич партия ташкилотларида ишларни ташкил этиш масаласи кун тартибида турибди. Чунки улар эскичасига ишлай олмайди. Янгича шароитларда партиявий ишлар олиб бориш эса чуқур билим, маҳорат, топқирлик талаб этади. Шу боис вилоят кенгаши ҳозирги пайтда бошланғич ташкилотлар билан ишлаш, уларга турли тавсия, маслаҳатлар беришга эътиборни қаратган. Чунки партия Дастурини амалга ошириш асосан ҳаётнинг қайноқ нуқталарида бўлган ана шу ташкилотларга боғлиқ. ХДП вилоят кенгаши бюроси бу масалани кенг муҳокама этишга тайёргарлик кўрмоқда.

Қува районидаги «Гулистон» жамоа хўжалиги ХДП бошланғич ташкилоти Тошкентдаги Талабалар шаҳарчасида рўй берган воқеалар пайтида вазиятни тез илғай билиш ва унга баҳо бериб, зудлик билан зарур чора-тадбирлар кўриш бўйича муҳим ташаббус кўрсатди. Бошланғич партия ташкилоти жамоа хўжалиги раҳбарияти билан келишиб хўжаликдан чиқиб республика ва вилоятнинг турли шаҳарларида таълим олаётган талабаларга моддий ёрдам кўрсатиш ташаббусини бошлади. Хўжалик раҳбарияти ва бошланғич партия ташкилотининг мурожаати «Ўзбекистон овози» рўзномасида эълон қилинди. Шу мурожаат бўйича вилоят фаоллари йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда хайрли ташаббус кенг қўллаб-қувватланди. Бошқа район, шаҳарлар кенгашлари, бошланғич партия ташкилотлари ташаббусга қўшилиб ўз тадбирларини ишлаб чиқдилар. Гулистонликлар ташаббуси республикамизнинг бошқа вилоятларида ҳам қўллаб-қувватланди. Бошланғич ташкилотларда қилинаётган диққатга сазовор ишлар хусусида бошқа бир қатор мисолларни ҳам келтириш мумкин.

Бозор иқтисодиёти, нарх-наволарнинг узлуксиз ошиб бораётгани ва пулнинг қадрсизланиши оқибатида ночор оилалар, ногиронлар, қаровчисиз қариялар аҳволи янада мушкуллашди. Ўзбекистон ХДП вилоят кенгаши мана шундай оилалар ва кишиларга баҳоли қудрат ёрдам кўрсатиш, уларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқди. Вилоятдаги барча болалар уйлари, қариялар, ногиронлар, интернатларга вилоят кенгаши ижроия бюроси аъзолари ва шаҳар, район кенгашларининг биринчи котиблари оталиқ ёрдами кўрсатиш учун номма-ном бириктиб қўйилди. Улар ўзларига бириктилган жойлардаги аҳвол билан мунтазам равишда хабардор бўлиб борадилар. Керакли моддий, маънавий ёрдамни ташкил этадилар. ХДП Олтиариқ район кенгаши яқинда хайрия кечаси ташкил этиб, ундан тушган маблағни райондаги боқувчиси йўқ қариялар, кўп болали оилаларга улашиб берди. Умуман, аҳоли айрим табақаларининг ижтимоий муҳофазасини ташкил этиш бошланғич ташкилотларимизнинг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолди.

Партия ички турмушини ташкил этишда дастлабки ютуқлар билан бирга айрим камчиликлар ҳам мавжуд. Масалан, иқтисодий тақчиллик партиянинг молиявий ишларига ҳам ўз таъсирини кўрсатаётгани сир эмас. Мавжуд вазиятдан чиқишнинг йўлларидан бири сифатида кичик корхоналар очиш, тижорат ишларини ташкил этишни ҳам бошлаб юборганмиз. Бироқ айрим шаҳар ва район партия ташкилотларида тижорат ишларига зўр беришга мойиллик ҳам сезилиб қолди. Ҳолбуки, партия учун бу бош мақсад эмас. Куч-ғайратимизни аввало, партиянинг дастурий мақсадларини амалга ошириш, вилоят, район, шаҳарлар, қишлоқлар ва посёлкалар халқ депутатлари кенгашларидаги ХДП аъзоларига таяниб вилоят олдида турган социал иқтисодий вазифаларни ҳал этишга қаратиш даркор, ахир! Натижада ХДП вилоят кенгаши айрим шаҳарлар ва районлар партия ташкилотларидаги ортиқча «тижорат»чиликка мойилликнинг олдини олиш учун керакли чоралар кўришга мажбур бўлди.

Халқ демократик партиясининг ҳозирги энг долзарб вазифаларидан бири халқнинг турмуши янада оғирлашиб кетмаслиги учун барча чораларни кўриш эканлиги шубҳасиз. Хўш, янги шароитларда, парламент услубида ишлайдиган партияга айланганимиз ҳолда бу соҳада қандай ишлар қилиш мумкин? Айтайлик, вилоятнинг қишлоқ жойларида соғлиқни сақлаш муассасаларидаги шарт-шароит шаҳардагидан тубдан фарқ қилади. Аёлларнинг турмуш даражаси, ижтимоий-маиший шарт-шароитлари, бошқа минтақаларга нисбатан бир мунча паст даражада. Вилоят партия кенгаши вилоят халқ ноиблари кенгаши ва маҳаллий кенгашлар билан ҳамкорликда мана шу соҳани яхшилашга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқиляпти. Вилоятнинг ўзидаги мебель корхоналари, гидрогеология ташкилотлари кучи билан медицина соҳасидаги айрим муаммоларни бартараф этиш имкониятларини топдик.

Зиёлилар, ёшлар билан ишлашда ҳам режали фаолият олиб боряпмиз. Ҳозирги пайтда вилоятдаги илм-фан, адабиёт, санъат аҳлларининг аксарият қисми ХДПга аъзо. Масалан, Фарғона давлат дорилфунунида 76 нафар, политехника олий илмгоҳида эса 91 нафар ХДП аъзолари бор. Бироқ, бу ерда мулоҳаза қилишга арзийдиган жиҳатлар ҳам йўқ эмас. Жойларда ўтаётган учрашув ва суҳбатларда партия аъзолари нима учун айрим муассасаларда бошланғич ташкилот тузиш тақиқланганлигига эътироз билдирмоқдалар. Юқорида айтилган олий ўқув юртларидаги партия аъзолари ҳудудий партия ташкилотлари рўйхатида турадилар. Ҳолбуки улар кўп вақтларни ўз иш жойларида ўтказадилар. «Ўз меҳнат жойларимизда бошланғич партия ташкилотига бирлашиб, ишдан бўш вақтларда, маъмуриятга ҳеч бир тазйиқсиз, жамоа яхлитлигига салбий таъсир ўтказмай, тарафкашликка йўл қўймай фаолият кўрсатишимизнинг нимаси ёмон?» дейишмоқда улар. Кўпчилик бошланғич партия ташкилотини тузиш-тузмаслик масаласини ҳал этишни ҳар бир жамоанинг ўзига ҳавола қилган маъқулроқ бўларди, деб фикр билдирилмоқда. Бу фикрларда жон бор. Ушбу масалани жумҳурият миқёсида ўрганиб чиқиш зарур, албатта. Очиғини айтганда битта жамоада меҳнат қилаётган партия аъзоларини яшаш жойларига қараб, партия ташкилотларига тарқатиб юбориш эса, улар билан доимий иш олиб боришда сафимизга янги аъзолар жалб этишда жиддий қийинчиликлар туғдирмоқда.

ХДП Фарғона вилояти ташкилотларида партия ҳаётига доир долзарб материалларни эълон қилишда вилоят рўзномалари, радио ва телевидениедан унумли фойдаланилмоқда. Бироқ тан олиш керак, ўз тегишли матбуот нашримизга эга бўлмаганлигимиз бор имкониятлардан фойдаланишни бирмунча чеклаб қўймоқда. Вилоятдаги обрўли ташкилотлар билан ҳамкорликда ҳаммуассис сифатида ўз нашримизни чиқариш имкониятларини топдик. Риштон, Қувасой шаҳри ва бошқа бир қатор районларда ХДП район кенгашлари район ҳокимияти билан ҳамкорликда рўзнома чиқармоқда. Бу ҳам диққатга сазовор ташаббус.

Вилоятда фаолият кўрсатаётган «Эрк» демократик партияси ва «Бирлик» халқ ҳаракати, шунингдек, рўйхатга олинган бошқа жамоат ташкилотлари билан ўзаро алоқаларни холисона, ҳалоллик асосида қурмоқдамиз. Наврўз байрамини ўтказишда диний ташкилотлар билан ҳамкорлик қилдик. Бу ҳол Низомимизга зид эмас. Аксинча, яхши натижалар берди.

Вилоятда ишсизлик, экология муаммолари, иқтисодий танглик бартараф этилмаган. Халқимиз олдида турган мураккаб вазифаларни ҳал этиш, мустақил Ўзбекистонимиз кучига куч қўшиш учун ҳар бир соф виждонли инсон астойдил ҳаракат қилиши керак. Мана шу олижаноб мақсад — орзуларни амалга оширишда Халқ демократик партияси аъзолари куч-ғайратларини аямай фаолият кўрсатмоқдалар.

Партиямиз ўз номи билан халқ партиясидир. Демак, халқимиз тақдири — партиямиз тақдири ҳамдир. Мустақил Ўзбекистонимиз номини дунёга танитиш, унда яшаётган инсонларни бахтли қилиш каби пок ниятлар билан майдонга чиққан эканмиз, уларнинг рўёбга чиқишида бор куч-ғайратимизни сарф этаверамиз.

А. ЭРГАШЕВ,
Ўзбекистон ХДП Фарғона вилоят кенгашининг биринчи котиби.

ЎЗБЕКИСТОН—ЯМАН: МАНФААТЛИ УЧРАШУВ

● 25 май куни Ўзбекистон Ташқи иқтисодий алоқа вазирлигида Ўзбекистон Республикаси билан Яман Республикаси ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик истиқболлари муҳокама қилинди. Бу ерда Яман ташқи ишлар вазири Абдул Азиз ал Дали бошчилигидаги шу мамлакатнинг расмий делегацияси аъзолари Ўзбекистон ташқи иқтисодий алоқа вазирининг биринчи ўринбосари Н. А. Қориев билан учрашдилар.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида савдо-сотиқ соҳасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш, қўшма корхоналар барпо этиш, ишбилармонлик соҳасидаги мутахассисларни бир-бирига юборишнинг энг муҳим масалалари, иккала томонни қизиқтирувчи бошқа масалалар муҳокама қилинди.

Ўзбекистондаги иқтисодий аҳвол, бозор муносабатларига ўтилаётганлиги ҳақида, шунингдек республиканинг деҳқончилик маҳсулоти етиштириш ва саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш, янги технологиялар яратиш ва ўзлаштириш борасидаги зўр имкониятлари ҳақида меҳмонларга гапириб берилди.

Яман ташқи ишлар вазири эса Ўзбекистон билан иқтисодий ҳамкорлик истиқболлари ҳақидаги фикрларини баён этди.

Учрашув чоғида ҳар икки томоннинг иккала давлат халқлари манфаатларини кўзлаб кенг миқёсли ўзаро фойдали алоқаларни ривожлантириш муддаоси изҳор этилди.

Суҳбатда Яман Республикасининг Москвадаги фавқулодда ва мухтор элчиси Али Абдалла ал Бухейри қатнашди.

● 25 май куни Ўзбекистон Республикаси мудофаа ишлари вазири, генерал-лейтенант Р. У. Аҳмедов Ўзбекистонга ташриф буюрган Яман Республикаси делегациясининг аъзоси, шу мамлакатнинг Москвадаги элчихонаси ҳарбий атташеси полковник Абдилходи Ўмар Дайанни қабул қилди.

Бўлиб ўтган самимий ва дўстона суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Яман ўртасида қадим замонлардан буён давом этиб келаётган анъанавий яхши муносабатлар ҳақида, мана шу дўстона алоқаларни янада мустаҳкамлаш тўғрисида гапирди. Қуролли кучларни барпо этиш масалаларида, бошқа ҳарбий ишларда иккала мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик имкониятлари ва истиқболлари муҳокама қилинди, томонлар дунёда тинчликни мустаҳкамлашга бутун чоралар билан кўмаклашишга интилаверишларини билдирдилар.

(ЎзА).

ҚЎШМА БАЁНОТ ИМЗОЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси билан Яман Республикаси халқлари анъанавий дўстлик алоқаларини ва ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришга интилмоқда. Шу мақсадда иккала республика элчилар даражасида дипломатик муносабатлар ўрнатишга қарор қилдилар.

25 май куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси билан Яман Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисида Қўшма баёнот имзоланди. Томонлар икки ёқлама алоқаларни ўзаро ҳурмат ва манфаатдорлик, тенглик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик ҳамда тинч-тотув яшаш қоидаларига амал қилган ҳолда ривожлантиришга келишиб олдилар.

Қўшма баёнотни Ўзбекистон Республикаси номидан ташқи ишлар вазири Убайдулло Абдураззоқов, Яман Республикаси номидан Ташқи ишлар вазири Абдул Азиз ад-Дали имзоладилар.

(ЎзА).

МДҲ АЙРИМ РЕСПУБЛИКАЛАРИ ВА ШАҲАРЛАРИДА 1992 ЙИЛ МАЙ ОЙИНИНГ ЎРТАЛАРИДА ДАВЛАТ ВА КООПЕРАТИВ САВДОСИДА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ НАРХЛАРИ

(ўртача сўм)

	Ўлчов бирлиги	Тошкент	Москва	Киев	Олмаота	Бешкек	Минск
Ун	кг	3-50	12-50	25-00	6-10	17-00	6-90
Нон	кг	3-00	11-35	5-20	3-15	8-80	4-37
Мол гўшти	кг	45-00	60-00	75-00	47-00	45-00	50-00
Қўй гўшти	кг	45-00	—	—	47-00	—	—
Қайнатилган колбаса	кг	100-00	103-00	200-00	176-00	70-00	—
Сариёғ	кг	150-00	200-00	—	170-00	180-00	75-00
Ўсимлик ёғи	кг	5-00	45-00	10-20	9-00	71-00	26-00
Сут	литр	2-50	13-00	2-00	1-50	2-10	1-50
Сметана	кг	34-00	50-00	—	9-00	35-00	8-50
Тухум	ўн дона	15-00	28-00	14-00	20-00	15-00	15-00
Қанд-шакар	кг	8-00	100-00	8-00	8-00	8-00	30-00
Чой	кг	46-00	200-00	200-00	114-00	96-00	210-00

Ўзбекистон Республикаси Давлат ҳисоб комитети.

МДҲ АЙРИМ РЕСПУБЛИКАЛАРИНИНГ ШАҲАР БОЗОРЛАРИДА 1992 ЙИЛ 25 МАЙДА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ НАРХЛАРИ

(ўртача сўм)

	Ўлчов бирлиги	Тошкент	Москва	Киев	Санкт Петербург	Бешкек	Олмаота	Минск
Мол гўшти	кг	65-00	230-00	115-00	165-00	70-00	100-00	110-00
Қўй гўшти	кг	100-00	140-00	135-00*	220-00*	75-00	100-00	120-00*
Тухум	ўн дона	25-00	45-00	20-00	50-00	20-00	25-00	20-00
Сариёғ	кг	—	220-00	180-00	250-00	—	180-00	140-00
Сметана	кг	80-00	100-00	100-00	190-00	80-00	150-00	70-00
Картошка		6-00	15-00	9-00	17-00	7-00	15-00	6-00
Янги карам	кг	4-00	—	20-00	29-00	15-00	20-00	35-00
Пиёз	кг	7-00	25-00	17-00	31-00	8-00	10-00	10-00
Помидор	кг	28-00	90-00	90-00	100-00	55-00	90-00	80-00
Бодринг	кг	12-00	80-00	50-00	60-00	25-00	80-00	45-00
Гуруч	кг	20-00	—	—	—	35-00	25-00	—

* — Чўчқа гўшти.

Ўзбекистон Республикаси Давлат ҳисоб комитети.

СЎМ МАКОНИ САҚЛАНИБ ҚОЛАДИ

20—22 МАЙ КУНЛАРИ ТОШКЕНТДА СЎМ МУОМАЛАДА БЎЛГАН ЗОНА ДАВЛАТЛАРИ МАРКАЗИЙ ВА МИЛЛИЙ БАНКЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ БЎЛИБ ЎТДИ

МДҲ давлатлари бошлиқларининг Тошкентдаги учрашувидан кейин Ўзбекистон пойтахтида сўм макони, яъни собиқ Иттифоқ барча республикалари банкирларининг учрашуви бўлиб ўтди. Бундан аввал банклараро мувофиқлаштириш кенгаши Минск ва Бишкекда йиғилган эди. Ўшанда сўм муомалада бўладиган зонани сақлаб қолиш ҳақида келишиб олинган эди. Тошкентда эса: бир хил пул маконида турли давлатлар қандай қилиб бирга яшай олади, деган саволга жавоб топиш лозим эди.

Агар халқаро валюта жамғармаси (ХВЖ) вакиллари Тошкентдаги учрашувга келмаганларида бу мавзудаги баҳслар ҳали-вери тугамас эди. Бир неча ой мобайнида улар собиқ СССР давлатларидаги вазиятни ўргандилар ва натижада молиявий аҳволни соғломлаштириш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқдилар.

ХВЖнинг Европа бўлими директори Одлинг-Сми айтган гаплар учрашувнинг кўпчилик қатнашчилари учун равшан эди. СССР парчаланиб кетгач, ҳар бир давлат ўзига хос кредит сиёсати ўтказа бошлади. Бунинг якунларини собиқ иттифоқнинг барча аҳолиси тўла-тўкис ҳис этди. Валютанинг қадри ҳам бир республикада — ҳар хил. Ички бозорларни ҳимоя қилиш учун талонлар, купонлар жорий қилинмоқда, божхоналар барпо этилмоқда. Пулнинг қадрсизланиши иқтисодий инқирозга олиб бормоқда. Бу жараённи тўхтатиш учун ягона кредит-пул тизимига қайтиш зарур. Айни шу мақсадда ХВЖ Россиянинг марказий банкига кўп миқдорда пул ажратмоқда.

Шу масала хусусида кенгашда ўткир ихтилофлар чиқди. Чунончи, Украина маблағ Россия марказий банкининг тасарруфида эмас, балки банклараро мувофиқлаштириш кенгашининг ихтиёрида бўлсин, деб талаб қилди. Шундай қилинган тақдирда Украина қарзни узиш мажбуриятини зиммасига олишга тайёрлигини билдирди. Аммо ХВЖ вакиллари коллектив жавобгарлик тўғрисида таклифни рад қилдилар. Барқарорлаштириш жамғармаси ҳаммага фойда келтириши учун берилаётганлиги яна бир бор таъкидланди. Сўм орқали барча республикалар бу жамғармадан баҳраманд бўла оладилар.

Ўзбекистон Республикаси Давлат банки бошқарувининг раиси Ф. М. Муллажонов банклараро мувофиқлаштириш кенгаши кўпчилик аъзоларининг фикрини ифодалаб бундай деди: «Сўм маконидаги барча давлатлар сўмни барқарорлаштиришдан баб-баравар манфаатдордирлар. Россия етакчи ўрин тутади, чунки пул ўша ерда босилади. Аммо муаммонинг умумий ечимини излаш керак. Ҳозир пулнинг қадрсизланишини тўхтатиш — ҳар бир давлат учун энг муҳим вазифадир».

ХВЖнинг таклифлари бандма-банд кўриб чиқилди. Пулнинг қадрсизланишини тўхтатиш учун умумий пул миқдорини қисқартириш керак. Бунинг учун эса ҳар бир республикага бериладиган кредит чеклаб қўйилиши лозим.

Тошкент учрашувида купонлар ҳақида кўп гапирилди. ХВЖ вакилларининг фикрича, бу — ички бозорни ҳимоя қилишнинг ва пул қадрсизланишига қарши курашнинг унчалик яхши усули эмас.

Ортиқча пул миқдори бошқа республикаларга ўтиб кетмаслиги учун купонлар ва миллий валюталарни жорий этишда банклараро мувофиқлаштириш кенгаши билан маслаҳатлашиб туриш зарур, деган фикрга учрашув қатнашчилари қўшилдилар.

Мукаммал бозор қонунлари йўқлиги яна бир мушкилотдир. Ўзаро қарзлар кўп миллиард сўмга етмоқда. Нефть, газ харид қилиш учун пулни қаердан олиш керак? Бунинг учун янги пул чиқариш керак, аммо бу кредитни чеклаш тўғрисидаги қарорга тўғри келмайди.

Белорусь ўзаро қарзларни давлатлар ўртасида ҳисоб-китоб қилиб чиқишни таклиф этди. Бу тадбир кўпларни абгор бўлишдан қутқариб қолади. Таклиф ҳақида банкирлар: ҳисоб-китоб керак, деган фикрни айтишди. Охири давлатлар ўртасидаги қарзларни икки томонлама ҳисоб-китоб қилиш ҳақида қарор қабул этилди. Давлатлараро, тармоқлараро ҳисоб-китоб тўғрисидаги масала эса тайёрланиб, июнь ойида Таллинда бўладиган навбатдаги учрашувда муҳокама қилинадиган бўлди.

Эстония пойтахтида «сўм маконида пул сиёсати ўтказишнинг асосий йўналишлари» ҳам тасдиқланади, шу йўналишлар бўйича Тошкент учрашуви барча қатнашчилари якдил бир фикрга келдилар. Масала миллий парламентларда келишиб олинганидан кейин шундай қилинади. Банклараро мувофиқлаштириш кенгаши барча қатнашчиларининг фикри битта: Тошкентдаги учрашув самарали бўлди. Сўм маконини сақлаб қолиш юзасидан аниқ чора-тадбирлари ишлаб чиқилди.

Н. ШУЛЕПИНА,
ЎзА мухбири.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

● МДҲ — КАНАДА:

ДИПЛОМАТИЯ МУНОСАБАТЛАРИ ЎРНАТИЛДИ

● Канада Мустақил Давлатлар ҳамдўстлигининг тўрт мамлакати — Беларусь, Қозоғистон, Ўзбекистон ва Туркманистон билан дипломатия муносабатларини ўрнатди.

Оттава шаҳрида Канада ташқи ишлар вазири Барбара Макдугаллнинг ёзма баёноти тарқатилди. Унда айтилишича, Москвада дипломатия ноталари айирбошлаш йўли билан расман муносабат ўрнатилди.

Биз Миллатлар ҳамжамиятидаги бу янги давлатларни қутлаймиз, Канада улардан ҳар бирининг демократияга ва бозор иқтисодиётига ўтишига ёрдам беришга аҳд қилган, дейилади баёнотда. Баёнотда яна шулар таъкидланади: бу тўрттала давлат қурол-яроғлар устидан назорат қилиш ва қуролсизланиш юзасидан тузилган битимларга риоя этамиз, инсон ҳуқуқларини ҳурмат қиламиз деб Канадани ишонтирган.

● ПОРТУГАЛИЯ — РОССИЯ:

ХАЛҚАРО АНЖУМАНДА

● Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири А. Козиревнинг Португалияга расмий ташрифи тугади.

Вазир Португалия пойтахтида бўлган чоғида Мустақил Давлатлар ҳамдўстлиги мамлакатларига ёрдам бериш масаласига доир халқаро анжуманда қатнашди. Шунингдек у бу ерда АҚШ давлат котиби Ж. Бейкер билан музокаралар олиб борди. Мулоқотда иккала томонни қизиқтирувчи кўпгина масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

● ҲИНДИСТОН — ХИТОЙ:

ИЖОБИЙ ҚАДАМ

● Ҳиндистон республикаси Президенти Р. Венкатарман Хитой Халқ Республикасига ташрифни якунлаб, Деҳлига қайтиб келди.

Ҳиндистон давлатининг бошлиғи аэропортда журналистлар билан учрашиб, муҳокама қилинган масалаларни тилга олди. «Олға қўйилган ижобий қадам»-президент ўз ташрифини шундай атади.

Музокаралар дўстона ва самимий руҳда ўтган. Пекин икки томонлама муносабатларни йўлга қўйишда иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришни биринчи ўринга қўяётганлигини Венкатарман алоҳида таъкидлади.

● ХХР ЯПОНИЯ:

САККИЗ КУНЛИК ВИЗИТ

● Япония парламентининг таклифига биноан Умумхитой халқ вакиллари мажлиси доимий қўмитасининг раиси Вань Ли Японияга жўнаб кетди.

Ташриф саккиз кун давом этиб, парламентлараро масалалар муҳокама этилади.

● АВСТРИЯ:

ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТ

● Т. Клестиль Австрия Республикасининг Президенти этиб сайланди.

Янги президент 1932 йил 4 ноябрда туғилган. У Вена шаҳридаги иқтисодиёт дорилфунунини тугатган, 1957 йилда доктор илмий даражасини олган.

Т. Клестиль сўнгги вақтгача Австрия Ташқи ишлар вазирлигининг бош котиби лавозимини эгаллаб келди. У мамлакатда ҳукмрон Австрия Халқ партиясидан президентликка номзод қилиб кўрсатилди. Якшанба куни бўлиб ўтган президент сайлови иккинчи даврасидан сўнг у ғолиб чиқди. Марказий сайлов комиссиясининг маълумотларига кўра у 56,85 фоиз овоз олган.

● ГВАТЕМАЛА:

ХУЛОСА ЧИҚАРИЛДИ

● Мамлакатда зўравонлик ва жабр зулм вазияти кучаймоқда, Гватемала инсон ҳуқуқларини тадқиқ этиш ва ҳимоя қилиш марказининг маълумотномасида шундай дейилади.

Шу йилнинг дастлабки ойлари мобайнида мамлакатда инсон ҳуқуқлари 220 марта қўпол равишда бузилган. Мазкур ташкилот маълумотларига асосланиб, Гватемалада инсон ҳуқуқлари соҳасидаги аҳвол муттасил ёмонлашиб бораётир, деган хулоса чиқарди.

(Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида тайёрланди).

• ТИЛГА ЭЪТИБОР—ЭЛГА ЭЪТИБОР

БАҲСГА БИР ЛУҚМА

1.

Тил — миллатнинг маданияти ва кўркисавлатини кўрсатувчи бир белги экан. Уни ҳар ёқлама етук ва мукаммал кўргимиз келади. Тил — табиий бўлсин — ҳар қандай ясамалик ва сохталик унга илашмасин, деймиз. Табиий, равон, кўркам, маънодор сўзларгина таъсирчан, қалбга туташ, сингишимли чиқади. Тилимиз гоҳо учраб турадиган ғўраша лойдай хом-хатала, серкурмак гуручдай ғашга тегадиган чиқиндилардан озод, тиниқ, ва тоза, аниқ ва жонли бўлса. «Тилга эътибор — элга эътибор», «Сўз равшанлиги — фикр равшанлиги» деб бежиз айтишмайди. Афсуски, тилга эътибор ҳамон етарли деб бўлмайди. Давлат тили ҳақидаги Қонунни бажариш борасида қилинган ишлардан қилинмаганлари кўпроқ. Республикамиз мустақилликка эришган бир аснода тил соҳасидаги муаммоларимиз яна бўртиброқ кўзга ташланмоқда. Мен шулардан фақат бир-иккитаси устидагина тўхталмоқчиман.

Атамалар масаласини олайлик. Тилимизда тахминий, ясама ва ноаниқ атамалар кўплиги сир эмас. Илгари ўзбек тилини гўё «бойитиш» шиори остида унар-унмасга европача сўзлар, иборалар, атамаларни кўплаб қўллаваерганмиз. Бу эса тилимизни бойитиш ўрнига қашшоқлаштириб, бўтқа, ғалча бир тилга айлантириб юбораёзганди. Хайриятки, у кунлар ўтиб кетди. Тилимиз давлат мақомига эга бўлди. Кўп сўзларимиз ва атамаларимиз қайтадан тикланиб, халқ мулкига айланди. Бу соҳада ҳукумат қошидаги Атамалар қўмитаси маълум даражада фаол иш олиб бораётганини биламиз. Фақат, демоқчиманки, янги атамаларни тилга киритишда мажбурийликка йўл қўйиш тўғри келмайди. Амалда эса таваккалчиликка, ноаниқ ва чалакам-чаттиликка йўл қўйилмоқда. Битта маънони англатувчи бир нечтадан атамалар ўйлаб чиқарилмоқда.

2.

Масалан, қатор шарқ тилларига кириб кетган «институт» атамасини «олийгоҳ», «билимгоҳ», «таҳсилгоҳ» каби турли сўзлар билан аташ шартмикин? Худди шунингдек, журнални «ойнома», «жарида», «ойбитик», «мажалла» дея тўрт-беш хил атаб ўқувчини гангитишга ҳожат бормикин? Баъзи «билимдон»ларимизнинг «ғайратлари» соясида ғалати атамалар урчиб кетди. Буларнинг халқ тилига сингиши мушкул бўляпти. Аввалари бўлар-бўлмасга рус тилидан сўзлар олавериш-га одатланилган. Энди араблаштириш ва форслаштиришга ружу қила бошладик.

3.

Мен тилимиздан барча чет сўзларни суриб чиқариш керак, деган фикрдан йироқман. Лекин бу давлат аҳамиятидаги ишда меъёрни унутмаслик тарафдориман. Трактор, комбайн, экскаватор, электр, опера, балет, дирижёр, музей сингари ёки ҳозир янгидан кириб келаётган «биржа», «концерн», «фермер», «акционер», «брокер» сингари сўзларнинг ўзбекча муқобилини топаман деб уринишдан фойда чиқармикин? Аммо «рўзнома» «овознигор», «мубошир», «тақвим», «сухандон», «куллиёт», «қадимшунослик», «тайёрагоҳ», «мутаржим» каби сўзларни ҳазм қилиш осон бўлмаяпти. Областни «вилоят» деганимиз тузук-ку, бироқ район атамаси ўрнига «ноҳия» сўзини тиқиштириш зарурмикин? Ваҳоланки, бу сўзга ўрганиб кетиш ҳийла қийин кўчаётгани, баъзилар буни «ниҳоя» деб юбориб кулгига қолаётганини кўриб турибмиз.

«Ўзбек классик адабиёти асарлари учун қисқача луғат»ни варақлаб чиқдим. Машҳур тилшунос олимлар тузиб, Ғафур Ғулом таҳририда чоп этилган бу китобда «ноҳия» сўзига «мамлакат, тупроқ, ер» деб изоҳ берилган. Баъзилар районни «туман» деб ишлатишяпти. Бу атама ҳам ўз маъноси билан район миқёсидан кенг бўлиб, «уезд»га тўғри келар экан. Мазкур луғатда «фуқаро» сўзи «фақир» деб изоҳланган. Буни ҳам ўйлаб кўрсак. Шунга ўхшаш «ноиб» сўзи расм бўляпти. «Депутат» ўрнига буни ўйлаб чиқарганлар «ноиб» сўзи ёрдамчи, ўринбосар маъноларида ишлатилишини унутган кўринадилар.

Сўзларни ноўрин ишлатишимизга яна бир яққол мисол. Гоҳо нотиқлар оғзидан «боқимaнда» сўзи эшитилиб қолади. Улар буни сиёсий маънода, яъни бир мамлакатнинг бошқа бир мамлакатга қарамлиги, боқимлиги маъносида ишлатишади. Аслида эса, «боқиманда» дегани қолдиқ қарз, ундирилмаган солиқ маъноларини билдиради...

. Гап тилимизнинг софлиги ҳақида кетаётган экан, мен нутқ маданиятимизни ҳам жиндек тилга олишни истардим.

4.

Матбуотда, ойнаижаҳон ва радио нутқининг аниқ ва тиниқлигига ҳамма вақт ҳам эътибор берилади, дейиш қийин. Гоҳида ўхшовсиз сўзлар, ғализ иборалар, дудмол таъбир ва ташбеҳлар учраб туради. Мисолларга мурожаат қилайлик. Кўпинча «Қийин аҳволдан қутулиш» деган иборани «Қийин аҳволдан чиқиш», деб, «Халқ ишончига эришиш» дейиш ўрнига «Халқ ишончига кириш», «Сўзга чиқди»ни «Чиқиш қилди» деб юритишади. «Қарорни амалга ошириш»ни «Қарорни ҳаётга тадбиқ этиш», «Байрамни ютуқлар билан кутиб олиш» ўрнига «Байрамга ютуқлар билан келиш» дейишади. Бундай дағал, хом ибораларнинг келиб чиқиш сабабларини изоҳлаш қийин эмас. Булар — бизнинг узоқ вақт қўш тиллилик вазиятида яшаганимиз, баъзан русча ўйлаб туриб ўзбекча ифодалашга кўникканимиз, тўғриси, чаламуллалик касаллигига учраганимиз оқибати. «Ёнма-ён туриб» ёки «Бир сафда туриб ишлади» деган аниқ ўзбекона ибора турганда, «Елкама-елка меҳнат қилди» деганига нима дейсиз? Бу ҳам русчадан сўзма-сўз кўчириш натижаси. Баъзан эса, «Палон китоб жуда ўқимишли экан» деган гапни эшитиб қоламиз. Наҳотки, фақат одам «ўқимишли» бўлиб, китоб эса «ўқишли» бўлиши мумкинлигини тушуниб етмасак.

Бундай нўноқлик, тўмтоқликларга наинки жонли нутқларимизда, балки, ёзувларимизда ҳам йўл қўяётганимиз ачинарли. Дунёдаги энг бой, гўзал тиллардан бўлган туркона тилимизни чанг-ғуборлардан тозалаб, унинг жамолию камолини бор бўйича намойиш этиш вақти аллақачон етган деб биламан.

Ҳаким НАЗИР.
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

Наманган вилоятидаги Мингбулоқ нефть конини ўзлаштириш тараддуди кўрилмоқда. Ҳозир бу ерда қурилиш ишлари авжида. З. Бураев бошлиқ монтажчилар бригадаси смена топшириқларини зиёда бажариб, ҳамкасбларига намуна бўлмоқда.

Суратда: Мингбулоқ кони қурилишида ишлаётган Самарқанд электр пайвандчилари вакили, бригадир Зойир Бураев.

Суратқаш П. АКБАРОВ.

Элликқалъа районидаги «Қирққизобод» жамоа хўжалиги аъзолари бу йил пахтадан мўл ҳосил йиғиштириб олишга ҳаракат қилмоқдалар. Шу боис ғўза парваришини кучайтириб боришмоқда. Муҳаммадрасул Болтабев етакчилигидаги 2-агроучастка деҳқонлари табиий офат оқибатларини мардонавор меҳнат билан енгишга ҳаракат қилишаётир. Уларнинг нияти — хўжалик хирмонига 3 минг тонна хом ашё етказиб бериш.

Суратда: Муҳаммадрасул Болтаев.

Э. ҚОЗОҚОВ олган сурат.

• Ҳунар—ҳунардан унар

● Қадимий ва навқирон шаҳар Самарқанд азалдан новвойлари билан машҳур. Тарихий маълумотларга қараганда, илгари эски шаҳарнинг ҳар бир хонадонида тандир бўлган. Уй соҳибалари уч-тўрт хилдаги хуштаъм нон маҳсулотлари тайёрлашни билишган.

ГАЛАОСИЁ НОВВОЙЛАРИ

Тегирмонларни айтмайсизми? Аксарият маҳаллаларда 5 — 6 тадан сув тегирмонлари басма-бас ишлаб турган. Деҳқон пешона тери билан етиштирган ғалласини бу ерда янчиб, унга айлантирган. Оппоқ ундан эса бўрсилдоқ хамир қорилиб, лаззати оғизда қоладиган Самарқанд нонлари ёпилган.

Хўш, ҳозир-чи! Довруғи мағрибдан машриққача маълум бўлган, ҳатто хорижлик сайёҳларни лол қолдирган Самарқанднинг қўли гул новвойлари аҳволи қандай? Бу саволга жавоб топиш мақсадида азим Самарқандга, новвойлар маҳалласи бўлган Галаосиёга йўл олдик.

— Мустақиллик туфайли қадриятларимиз тикланаётгани яхшиликдан далолат, — дейди ҳамроҳим, Сиёб район ҳокимияти вакили Марҳабо Рашидова. — Мана, эндиликда ҳунармандчилик жонланяпти. Новвойлар ширкатлари тузиляпти. Дарвоқе, ҳозир биз бораётган маҳаллада ҳам «Галаосиё» новвойлар ширкати фаолият кўрсатмоқда. Унга маҳалланинг ҳар бир хонадони аъзо десам муболаға бўлмас.

Дарҳақиқат, Галаосиёда 400 га яқин оила бўлса, уларнинг аксариятида тандир бор. Айтишларича, маъшум уруш, қаҳатчилик йилларида ҳам бу тандирларга ўт ёқилиб, жавдари нон ёпилган. Тегирмонлар сақлаб қолинган. Бироқ кейинчалик давлат қарамоғидаги нон комбинатлари кўпайгач, анчагина тандиру тегирмонлар бузиб ташланган. Ҳатто новвойлик анъаналари унутилаёзган. Фақат касбини севган, қийинчиликлардан чўчимайдиган кишиларгина новвой бўлиб қолишган.

Қувончлиси, маҳаллада ўз касбини севган қишилар бугунги кунда ҳам новвойлик анъаналарини давом эттиришяпти. Улар оби нон, ширмой нон, Галаосиё нони, патир, чакчак, лавзхолва, кунжут ва бошқа бир неча турдаги совға нонларини тайёрлаб, шаҳар аҳолиси дастурхонини безашмоқда.

Бироқ бозор иқтисодиёти шароитида галаосиёлик новвойлар олдида ҳам анчагина муаммолар кўндаланг бўлиб турибди.

Дейлик, асосий хом ашё — ун етишмаяпти. Тўғри, «Галаосиё» ширкати имконият даражасида новвойларга ёрдам бермоқда. Дон маҳсулотлари комбинатларидан хом ашё келтириб тарқатяпти. Бу ёғини сўрасангиз, тандир учун ўтин— ғўзапоя топиш ҳам амри маҳол. Илгари ғўзапоя жамоа хўжалиги далаларида қолиб кетарди. Зарурияти бор кишилар оиласи билан далага чиқиб, бир қишлик ғўзапояни ғамлаб қўярди. Энди аҳвол бошқача: жамоа хўжалиги аъзолари пахтадан тозаланган ғўзапоя далаларини ўзлари бўлашиб олишяпти.

Маҳаллада бу муаммони имкон излаб, ҳал қилаётганлар кўп. Биров ўтинни деҳқондан харид қилса, бошқаси оилавий пудрат йўли билан пахта экяпти. Аслини олганда, новвойлик бу ерда иккинчи касб. Кўпинча нон ёпиш билан уйда ишсиз ўтирган хотин-қизлар шуғулланишади. Бинобарин, новвойлик ширкати очилгани яхши бўлди. Аксарият оилалардаги хотин-қизлар ширкатга аъзо бўлиб киришди. Уларга меҳнат дафтарчалари ҳам берилди.

— Шу хонадонга келин бўлиб тушганимдан буён нон ёпаман, — дейди кекса новвой Хуррам опа Мустафоева. — Раҳматли Муҳаббат бувим нон ёпишни ўргатиб, қўлимга косов тутқазган эдилар. Ҳозир келиним Интизорхон қўлимдан касбимни олган. Хуллас, бизни новвойлар сулоласи десангиз янглишмайсиз.

Дарвоқе, Галаосиёда новвойлар сулолалари анчагина. Улар ҳар бирининг ўз анъанаси бор. Жалол ака хонадонида оби нон кўпроқ тайёрланса, уста Мардон оиласидагилар Галаосиё нонни ёпишни афзал билишади. Лекин натижа аниқ: барча турдаги хуштаъм нонлар бозорда харидоргир бўлади.

Кўпчилик Самарқанд нонларини тайёрлашнинг ўзига хос «сири» бўлса керак, деб ўйлайди. Шундай бўлиши ҳам мумкин. Бироқ, менимча, бунинг сири тинимсиз меҳнат ва ўз касбига садоқатда. Галаосиё новвойлари фаолияти билан танишган ҳар қандай киши бунга амин бўлиши турган гап.

А. БОЛИЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

Бухоро вилоятида фаолларнинг йиғилиши бўлди. Йиғилиш қатнашчилари шу йилнинг биринчи чорагида республика ҳукуматининг фавқулодда бюджетга доир фармойиши Бухоро вилоятида қандай бажарилганини муҳокама қилдилар.

Фаоллар йиғилишида вилоят ҳокими Д. С. Ёдгоров нутқ сўзлади.

(ЎзА).

• НУҚТАИ НАЗАР

ТИЛИМИ ТИЛ ЁРСА...

СЕРҚУЁШ ўлкамиз қадим-қадимдан ўзининг сершира мевалари, беғубор қовун-тарвузлари билан машҳур. Буни бутун жаҳон аҳли таъкидламоқда. Қовунчилик ўлкамизда юз йил, ҳатто минг йиллар аввал ҳам яхши ривожланган. Зеро, ғурбатда юрган ҳамюртларимиз ногоҳ ўз юртидан тарвуз ёки қовун келиб қолса, севинчдан кўзларига ёш олганлари ҳам бежиз эмас.

Ўзбек классик адабиётининг йирик вакили, тарихчи, олим, темурий ҳукмдорларининг сўнгги намояндаларидан бири Заҳириддин Муҳаммад Бобур Ҳиндистонда ҳам ўзи туғилиб ўсган юртини ҳеч қачон эсдан чиқармас, қўмсар ва соғинар эди. Кунларнинг бирида юртдошлари унга иккита қовун келтирадилар. Бу совғани Бобур кўз ёшлари билан қабул қилади. Фарғона ва унинг меваларини, табиат манзараларини соғинганда эса Бобур қуйидаги ажойиб фардни ёзган эди:

Қовун бирла узумнинг ҳажрида кўнглимда ғам ҳар сў;
Оқар сувнинг фироқидин кўзимдин ҳар дам оқар сув.

Ҳа, ўз юртининг ноз-неъматини кўрган, хориждаги ўзбеклар тарвуз, қовун тимсолида ўз ватанларини кўз олдиларига келтирганлар.

Бугунги кунда ҳам ўзбек полизчилигининг шуҳрати тобора кенгайиб бормоқда. Миришкор деҳқонларимизнинг кўнглида ҳамиша қуйидаги гаплар юради:

— «Ширин қовундан бир тилим татиб кўрган киши «эккан-тикканга раҳмат» деса, шунинг ўзи бизга катта бахт». Ҳақиқатан ҳам полизчиларимиз етиштирган хилма-хил, ширин-шакар қовунлар турли кўргазмалар, халқаро бозорларда намойиш этилади.

Шу боис жумҳуриятимизда полизчиликни ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Кейинги йилларда давлат ва жамоа хўжаликларида полиз экинлари майдонини кенгайтириш, унинг ҳосилдорлигини ошириш ва сифатини яхшилаш борасида бирмунча ишлар қилинди. Жумладан, 1985 йили жумҳуриятимиз барча хўжаликларида 790 минг тонна полиз маҳсулотлари етиштирилган бўлса, 1989 йилга келиб, бу кўрсаткич 932 минг тоннага етди. Ўтган йили эса бу кўрсаткич бир миллион тоннадан ошди. Ўтган йиллар ичида полиз маҳсулотлари тайёрлаш миқдори йигирма фоизга ўсди.

Жумҳуриятимизда етиштирилаётган қовунларда унинг навларига ва агротехникасига қараб олти фоиздан 18 фоизгача қанд моддаси бор. 35 миллиграммгача «С» витамини ва ҳар хил фойдали тузлар мавжуд.

Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, Қорақалпоғистон республикасида, Наманган, Тошкент, Жиззах ва Сирдарё вилоятларида полизчилик яхши йўлга қўйилган. Бу вилоятларда полиз маҳсулотлари етиштириш 1985 йилга нисбатан 1,5—2 баравар кўпайтирилди.

Айни пайтда республикамизда қовуннинг 120дан ортиқ нави бор. Бу навларнинг кўп қисми қадимдан сақланиб қолган. Уларни асраб-авайлаб, авлоддан-авлодга етказаётган бободеҳқонлар ҳам сероб. Бугунги кунда мана шу ишда жонбозлик, ҳақиқий фидокорлик кўрсатган бободеҳқонларни эслаб ўтишни лозим топдик. Зеро, улар бутун умрини қовунчиликка бахшида этишганди. Хоразмлик Матвафо Юсупов, фарғоналик Абдазхон Алигавҳаров, самарқандлик Тиркаш Тожиев ва бошқалар ана шундай деҳқонлардан эдилар. Бугунги кунда уларнинг ишини давом эттираётган полизчилар ҳам анчагина. Шулардан андижонлик Ҳакимжон Абдулхаев, самарқандлик Маъбихон Ҳошимов, қашқадарёлик Ҳаким полвон Усмонов, сирдарёлик Худойберди Шербеков ва бошқалар қовун-тарвузнинг қадимий, унутилиб кетган навларини тиклаш, янгиларини яратиш борасида бирмунча ютуқларга эришишди.

Лекин қовуннинг ўзи ширин бўлгани билан уни етиштириш машаққати оғир. Бинобарин, жумҳуриятимизнинг асосий экин майдонлари кимёвий дориларга кашандалардек ўрганиб қолган ҳозирги шароитда бу иш анча қийин. Шу ўринда серҳосил, ширали, эти қалин, чиройли, касалликлар ва ҳашоратларга чидамли, узоқ сақланадиган, у қовун пишиғидан бу қовун пишиғига етадиган қовунлар етиштириш борасидаги илғорлар тажрибаси таҳсинга лойиқдир.

БИРОҚ кейинги пайтда жумҳуриятимизнинг кўп жойларида ана шундай юксак сифатли қовун етиштиришга эътибор берилмаяпти. Сабаби, ер, сув, об-ҳаво шароити ўзгариб қолди. Бугунги кунда Хоразм қовунларининг шуҳрати пасайди. Чунки ер ости сувлари кўтарилиб қолди. Шўрланган ерларда эса қовун-тарвуз сифатига путур етмоқда.

Полиз маҳсулотларининг сифатсизлигига деҳқонларимиз ҳам сабабчи бўлмоқдалар. Кейинги йилларда полиз экинларига ҳаддан ташқари кўп азот ўғитлари ишлатилиши шунга олиб келди. Ваҳолонки, давлатимиз полизчиликка ҳеч қачон азот ажратган эмас. Лекин қандайдир қинғир йўллар билан азот ўғити полизларимизга етиб келяпти. Бизда кўпинча полиз маҳсулотлари етилиб пишгандан кейингина унинг таркибидаги азот миқдори анализ қилинади. Қолаверса, ҳосил етилгандан сўнг анализ қилинганда ҳам бу иш даланинг ўзида бажарилиши керак. Умуман, ҳосил пишгандан сўнг уни анализ қилишдан нима фойда? Яхшиси, полизларга оқиб келаётган азот ариқларини ҳосилга замин яратилаётган пайтдаёқ беркитиб ташлаш керак. Деҳқончиликка аралашиб юрган эгри қўлли кишиларни қаттиқ тартибга чақириш лозим. Қовунчиликда эса фақат ҳалол, пок қўлли одамлар ишлаши зарур. Бу борада халқ назорати органлари ўз фаолиятларини кучайтирмасалар бўлмайди.

Бу масалага Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ҳам катта эътибор бермоқда. Маҳсулотларнинг сифатини яхшилаш мақсадида 1988 йил 19 декабрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Кенгаши томонидан қабул қилинган «Сабзавот, полиз маҳсулотлари ва картошка етиштиришда минерал ўғитлар ва кимёвий воситалар қўллашни чегаралаш ҳақида» қарор ва 1989 йилда берилган фармойиш фикримизнинг ёрқин далилидир. Бироқ, бу қарор ва фармойишни кўпчилик хўжаликлар тўлиқ бажармаётирлар. Бу зарур чораларни яхши йўлга қўйиш мақсадида Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги, жумҳурият давлат бош санитария хизмати 1990 йил 15 майда махсус қарор қабул қилганди. Шу қарорга кўра ўтган йилнинг 15 майидан бошлаб жумҳуриятимиз барча хўжаликларида сабзавот, полиз экинлари ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришда азотли ўғитларни ишлатиш бутунлай ман қилинди.

Табиийки, деҳқонларимизда азотли ўғитлар ишлатилмаса, қандай қилиб юқори ҳосил олиш мумкин, деган савол туғиляпти.

— Ҳақиқатан ҳам қовунчиликда ўғит ишлатмаслик ҳақида кўп гаплар бўляпти, — дейди Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги вазирлиги сабзавот, полиз экинлари, мева ва картошка ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи Ҳамроқул Холиқов. — Лекин ҳамма ўғитларни эмас. Масалан, ўсимлик ўсиб, ривожланаётган кезларда ҳар гектар ер ҳисобига норма бўйича фосфор, калий ўғитлари солиш мумкин. Бу ўғитлар ўсимликнинг ривожини тезлатади, ҳосилдорликни оширади. Лекин азотни бутунлай ишлатмаслигимиз керак. Аслида қовунчилигимизга доғ тушираётган худди шу азотни ортиқча ишлатиш бўляпти-ку. Олимларимизнинг тавсиясига кўра полиз экинларидан сифатли ва мўл ҳосил олиш учун ҳар гектар майдонга 150 килограмм фосфор, 50 килограмм калий ва 40-50 тоннадан маҳаллий ўғит солинса кифоя.

Кейинги пайтда шароитга мослашмаган, районлаштирилмаган уруғ экиб, юқори ва сифатли ҳосил оламан, дейдиган деҳқонлар ҳам кўпайиб қолди. Аслида Фарғона қовунларининг уруғи Хоразмда, Сурхондарё қовунларининг уруғи эса Наманганда яхши ўсмайди, кутилганча ҳосил бермайди. Шу сабабли ҳар бир ҳудуднинг ўзига мос келадиган юқори ҳосилли қовун уруғлари танланса, кўнгилдагидек бўларди. Билимдон деҳқонларнинг тавсиясига кўра, ҳар гектар майдон ҳисобига 9-10 минг туп ўсимлик қолдирилса, кифоя.

ҲАР қандай экин сингари қовуннинг ҳам кушандаси кўп. Шўрланиш, оқпалак, илдиз чириш ва бошқа касалликлар учраб туради, ҳашорат босади. Қовун бундай пайтларда ностандарт бўлиб банд беради. Қисман чирийди, ёрилиб, шираси оқади. Буларнинг ҳаммаси агротехника қоидаларига риоя қилмаслик оқибатида рўй беради. Вақтида культивация ўтказмаслик, зараркунандаларга қарши дориламаслик, сувдан қолдириш, вақтида чопиқ қилмаслик, бегона ўтларни йўқотмаслик шундай оқибатларга олиб келади. Бундай шароитда юқори ҳосил олиш учун мутахассислар бошчилигида агротехника тадбирларини вақтида амалга ошириш, полизчиларнинг тажриба алмашинувларини ташкил қилиш, фан-техника ютуқларини полизчиликка дадил жорий этиш зарур. Қовунчилик истиқболини кўзда тутиб, ҳар бир хўжаликда алоҳида уруғчилик участкаси ташкил этиш керак.

Кейинги вақтда жумҳуриятимизда қовунчиликни ихтисослаштириш ва экин майдонларини кенгайтириш асосида ривожлантириш шуни кўрсатдики, маҳаллий навларнинг барчаси қовуннинг асосий касалликларидан бўлган ун шудринг ва фузариозли сўлиш касаллигига чидамсиз экан. Азалдан полиз экинлари ота-боболаримиз томонидан янги ўзлаштирилган ерларга экиб келинган. Қовунчиликни ихтисослаштириш эса кўп ҳолларда алмашлаб экишнинг бузилишига, бу эса ўз навбатида касалликларнинг кенг тарқалишига, экин майдонларидан сифатсиз ҳосил олинишига олиб келади. Шу сабабли қовун етиштиришни барча хўжаликларда ҳам ташкил қилиш керак.

Бугунги кунда қовунчиликда техникадан самарали фойдаланишга яхши эътибор берилмаяпти. Ваҳолонки қовунчиликда кўп ишларни машина-механизмлар зиммасига юклаш борасида илғор тажрибалар бор. Чунончи, Бўз районидаги Карл Маркс номли жамоа хўжалигининг илғор қовунчиси Ҳакимжон Абдулхаев ўз бригадасида қовунни экишдан тортиб, уни йиғиштириб олишгача машина-механизмлар билан амалга оширишни йўлга қўйган. Жумҳуриятимизда ана шу тажрибани янада кенгроқ ёйиш пайти келди.

Бунинг устига қовун ва тарвузни йиғиштириб олишда интенсив усуллардан фойдаланиш керак. Ваҳолонки, қовун ва тарвузни йиғиштириб олишда ҳамон ота-боболаримиздан қолган усулдан фойдаланилмоқда. Яъни эшакнинг белига осилган икки кўзли ҳуржун билан қовун ва тарвуз йиғиштириб олинмоқда. Машинасозларимиз қовун полизларига бемалол кириб-чиқа оладиган кичик тележкалар, прицеплар яратиб берсалар, кўнгилдагидек иш бўларди. Айни пайтда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, полиз маҳсулотларини эл дастурхонига етказиб беришда контейнерлардан кенгроқ фойдаланиш пайти келди. Агар даланинг ўзидаёқ маҳсулот контейнерга жойлаштирилса, уни дўконларга, йирик саноат марказларига етказиб беришда ортиқча қўл меҳнатидан озод бўлинарди. Маҳсулотнинг зое кетишига ҳам йўл қўйилмасди.

Афсуски, транспорт воситалари етишмаслиги ва бошқа бир қатор сабабларга кўра қовун ва тарвуз юқори сифат билан, вақтида истеъмолчиларга етказиб берилмаяпти, исрофгарчиликка йўл қўйиляпти. Бизнингча, уруғ ерга қадалиши билан ҳосилни йиғиштириб олишга тайёргарликни кучайтириш лозим. Тегишли ташкилотларнинг раҳбарлари полизчиларнинг талабларини қондириш ҳақида ҳозирдан жиддий бош қотиришлари даркор, токи минглаб деҳқонларнинг ҳалол меҳнати билан етиштирилган қовун-тарвузлар белгиланган жойларга вақтида жўнатилсин. Деҳқон ҳам истеъмолчиларнинг раҳматига муяссар бўлсин.

Ўзбекистон сабзавот, полиз экинлари ҳамда картошкачилик илмий-тадқиқот институти селекционер олимлари шаънига ҳам айтадиган гапларимиз бор. Тўғри, ҳозирги вақтда институт селекционерлари томонидан ун-шудринг ва фузариозли сўлиш касалликларига чидамли саккизта қовун нави яратилди. Лекин, ҳали унутилиб кетган жуда кўп сершира, касалликларга чидамли навларни тиклаш ҳамда янгиларини яратиш вазифаси турибди.

Бир неча йил бўлдики, Ўзбекистон Республикаси Халқ Хўжалиги Ютуқлари кўргазмасида анъанавий равишда ўтказиб келинган полизчиларнинг «Ширинак» кўрик-конкурси ўтказилмай келинаётган эди. Бурноғи йили ана шу хайрли иш яна тикланди. Эндиликда бу анъана янада давом эттирилса, кўнгилдагидек иш бўларди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, қовун-тарвуз маҳсулотларини йил бўйи эл дастурхонига етказиб беришга ҳаракат қилиш лозим. Бунинг учун қовун қоқи, джем, мураббо, тарвуз шарбати ва бошқа маҳсулотларни кўплаб ишлаб чиқариш даркор. Бинобарин, ҳозирги пайтда фақат Тўрақўрғондагина ана шундай маҳсулотлар ишлаб чиқариш яхши йўлга қўйилган. Агар бу ишни оммалаштирсак, бозор иқтисодиётига ўтилаётган шароитда деҳқонларимизнинг даромади кўпаярди. Қолаверса, элимиз дастурхони янада тўкинлашган бўларди.

Бизда ҳали қовун-тарвузни қайта ишлайдиган корхоналар йўқлиги анчагина маҳсулотнинг нобуд бўлишига олиб келаётир. Шартнома тузган ташкилотлар ҳам маҳсулотни вақтида олиб кетишмайди. Махсус омборхоналар етишмайди. Ҳолбуки, ота-боболаримиз қовун-тарвузни асраш йўлларини билишган. Ҳеч бўлмаса, ўша халқ усулидан фойдаланиш фойдадан ҳоли бўлмасди

Бу йил полизчиларимиз учун алоҳида йил бўлди. Пахта майдонлари камайтирилиши ҳисобига қовун-тарвуз экиладиган майдонлар кенгайтирилди. Ўтган йили 54 минг гектар майдонга полиз экинлари жойлаштирилган бўлса, бу йил бу рақам 60 минг гектардан ошди.

Эл дастурхонига эса 1 миллион 36 минг тоннадан зиёд қовун-тарвуз етказиб берилади. Айни пайтда республикамиз полиззорларида ана шу мўл ҳосилга замин тайёрлаш ишлари олиб бориляпти. Ҳозирча мўлжалдаги майдонларга уруғ қадаб бўлинди. Кўп жойларда уруғ бир текис ундириб олинди. Парвариш авжида. Гарчи табиий офат полизчилар ишини қийинлаштирган бўлса-да, улар тушкунликка тушмай меҳнат қилишаётир.

...Куни-кеча Тошкентдаги Олой бозорида дастлабки хандалаклар пайдо бўлди. Ҳозирча у оддий харидор учун қимматлик қилади. Чунки, у иссиқхонада етиштирилган. Ҳадемай, кенг далалардаги қовун-тарвузлару хандалаклар етилади. Ана ўшанда шаҳар дўконлари-ю бозорлари тилими тил ёрар маҳсулотга тўкин бўлади.

Шоҳайдар МИРҲАБИБОВ,
«Ўзбекистон овози» махсус мухбири.

• Мерос

ШОҲИЗИНДА — ДИНДОРЛАРГА

● САМАРҚАНДДА тарихий ёдгорликларни, миллий қадриятларни тиклаш, асрабавайлаш борасида эзгу ишларга қўл урилаётир. Бугунгача вилоят ҳудудидаги 19 та тарихий ёдгорликлар диндорлар ихтиёрига берилди.

Вилоят ҳокимияти яқинда Шоҳизинда обидаларини ҳам диндорлар тасарруфига қайтариш юзасидан фармойиш чиқарди. Чунки, бу ерда мусулмонлар учун муқаддас саналган Ҳусан Ибн Аббос мақбараси ҳамда кўплаб масжидлар, катта қабристон жойлашган.

Шу муносабат билан ўтказилган Шоҳизинда диндорлари ва шаҳар жамоатчилиги иштирокидаги тантанани Сиёб райони ҳокими Ф. Ҳошимов очди. Вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов Мовароуннаҳр мусулмонлари диний бошқармаси раиси Муфти Муҳаммад Юсуф Муҳаммад Содиқ ҳазратлари, вилоят бош имом хатиби Мустафоқул Меликзода тўпланганларни қувончли воқеа билан табрикладилар, миллий қадриятлар халқдаги эзгу фазилатларни кучайтиришга хизмат қилади, деб ишонч билдирдилар.

Ф. ТОШЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Р. ҒАФУРОВ олган сурат. (ЎзА).

• ВИЛОЯТЛАРДАН ДАРАКЛАР

НАВОИЙ

ШИФО МАСКАНИ

● Табиат мувозанатига путур етган кезларда буйрак хасталиклари — тошли, тузли касалликлар кўпаймоқда.

Навоий шаҳрида буйрак хасталикларини даволайдиган 60 ўринли касалхона қуриб, фойдаланишга топширилиши айни муддао бўлди. 1,7 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланган замонавий бу касалхонани Навоий қурилиш бошқармасига қарашли 79 ва 117-қурилиш-монтаж бошқармалари бунёдкорлари барпо этишди. Замонавий асбоб-ускуналарга эга бўлган ушбу касалхонада Навоий шаҳри саноатчилари қатори Конимех, Учқудуқ, Томди райони чорвадорларига ҳам тиббий хизмат кўрсатилади.

БЎРСИЛДОҚ НОНЛАР

● ҚИЗИЛТЕПА район нон ва нон маҳсулотлари комбинатига қарашли новвойхоналар сони 15 тага етди.

Райондаги «Бўстон» посёлкасида кунига 1,5 тонна оби-нон ёпиб чиқарадиган новвойхона ишга туширилди. Тажрибали новвой Ўктам Жумаев ҳар куни сифатли нонлар ёпиб, кўпчиликни мамнун этмоқда. Комбинат аҳли жойларда яна икки замонавий нонхона ташкил этиб, жами новвойхоналарни 17 тага етказишмоқчи. Ана ўшанда йилига олти минг тонна бўрсилдоқ нонлар ёпиш имконияти туғилади. Бу эса қизилтепаликларнинг кундалик нонга бўлган талабини қондиради.

ХЎЖАЛИК ДЎКОНИДА

● ИШЛАБ чиқарган маҳсулотингни ўз дўконингда сотишга нима етсин.

Яқинда Навбаҳор райониндаги «Гигант» давлат хўжалигида кундалик истеъмол моллари билан савдо қилувчи дўкон ташкил этилди. У асосан ҳашар йўли билан қурилди. Мазкур дўконда фақат шу хўжаликда ишлаб чиқарилган сабзавот, балиқ ва консерва маҳсулотлари сотилади. Дўкон ёнида шунингдек, ихчамгина хўжалик бозорчаси ҳам ташкил этилди. Яқинда хўжаликда тикиб ва тўқиб чиқарилган тайёр маҳсулотлар билан савдо қилувчи яна бир дўкон ишга туширилади.

СУВСАР ТЕЛПАКЛАР

● НУРОТА районидаги матлубот тайёрлов савдо базаси ҳузурида бундан тўрт йил муқаддам нутрачилик кичик фермаси ташкил этилиб, 5—10 тагина мўйнали жониворларни парваришлаш йўлга қўйилган эди.

Эндиликда нутралар сони 1500тадан ошиб кетди. Шунинг учун ҳам кооперативчилар телпак тикиб чиқариш цехини қуриб, ишга туширишди. Ҳозир ноёб нутра терисидан бежирим телпаклар тикиб чиқарилмоқда. Шунингдек, бу ерда нутрали пўстин тикиб чиқариш ҳам йўлга қўйиляпти. Демак, нутралар сонини кўпайтириш кони фойда экан.

М. ШАРОПОВ.

• ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК •

СЎРАБ ЎРГАНГАН ОЛИМ...

● Хитой Халқ Республикаси билан мустақил Ўзбекистон ўртасида ижтимоий-иқтисодий ва маданий алоқалар тобора яхшиланиб бормоқда. Республика пойтахтида бир неча кун меҳмон бўлиб турган Шинжонг-Уйғур мухтор районидан ташриф буюрган мутахассислар турли учрашув ва мулоқотларда иштирок этишди. Ана шундай учрашувлардан бири Ўзбекистон республикаси илмий-муҳандислик бирлашмалари федерациясида уюштирилди.

Меҳмонлар орасида Урумчи-Уйғур фан техника жамияти кенгаши раисининг биринчи муовини Абдураим Абдукаримов, мазкур жамиятнинг халқаро бўлими бошлиғи Е. Шин, архитектор Син Гу Шин, тижорат ишлари бўйича муҳандис Ли Лей ва бошқалар бор эди. Шунингдек, учрашувда республикамизнинг илмий-техника ишларига дахлдор мутахассислари, меъморлар ва тижоратчилари ҳам таклиф қилинди. Йиғинни республика илмий-муҳандислик бирлашмалари федерацияси кенгашининг раиси, Ўзбекистон фанлар академиясининг вице-президенти Т. Рашидов бошқарди.

— Мустақиллик нафасидан баҳраманд диёрда халқаро ҳамкорлик ишларини жадаллаштириш учун кенг имкониятлар замони келди, — дейди Т. Рашидов. — Хитой Халқ Республикаси, хусусан Шинжонг-Уйғур мухтор районида олиб борилаётган илмий ишлар, олимона фикрлар мустақиллик йўлида дадил қадам қўяётган республикамиз хўжалигини тиклаб, иқтисодиётини мустаҳкамлашда ас қотиши табиий. Бундан ташқари бизда ҳам ўрганса арзигулик илмий ишлар, ҳал қилинган муаммолар борки, бу меҳмонлар билан ўзаро мулоқотда бўлишимизга имкон беради, деган умиддаман.

— Ўзбекистон мустақил республикаси илм аҳли, муҳандислари, қурилиш ва меъморчилик мутахассислари, қолаверса, тижоратчилар билан яқиндан алоқада бўлиш, керак бўлса ўзаро келишув ва шартномалар тузиш учун бу ерга келганмиз, — деб гап бошлади Урумчи-Уйғур фан-техника жамияти кенгаши раисининг биринчи муовини Абдураим Абдукаримов. — Мақсад, мутахассислар алмашиб туриш, узоқ ва қисқа муддатли борди-келдиларни йўлга қўйишдан иборат. Бизда, фан-техника жамиятни ҳаракатга келтирувчи ижтимоий куч, деб қарашади. Ўзбек халқининг келажагининг порлоқ эканига башорат қилиш учун энди ўрин йўқ. Боиси, мустақил республика сўзсиз дунёда энг ривожланган давлатлардан бирига айланиши шубҳасиз.

Тошкентда бўлганимга ҳам 27 йил бўпти. У ёғини сўрасангиз, шу ерда билим олиб, малака оширганман. Шарқда машъал шаҳар — дўстлик ва тинчлик масканини таниш қийин бўлиб қолибди. Бу шаҳарнинг халқаро нуфузи ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Ҳаммамизга маълумки, ўзбек—хитой халқларининг дўстлиги узоқ ўтмишга дахлдор. Буюк ипак йўлида авлодларимизнинг руҳи пойдевор десам бўлар. Фақат ҳукмини ўтказган тизим замонасида бир-биримизга етолмадик. Давлатлар ўртасида хитой деворидан баланд ғов бўларди. Бу ерга қадам ранжида қилиш учун йиллаб текшир-текширдан ўтиб, ҳужжатларни дасталашга тўғри келарди. Энди, бошқача. Эркинлик шамоли эсмоқда. Бир кундаёқ мурод ҳосил бўлиб турибди. Андижон — Қашқар йўли очиқ. Самолётлар қатнови мунтазамлик тусини оляпти. Иншооллоҳ, биз сизлардан, сизлар биздан ўрганадиган пайт келди.

Ўйлайманки, тажрибаларимизни ўртоқлашишга арзигулик ишларимиз бор. Чунончи, пахтанинг янги навини Ўзбекистонда синаб кўриш мумкин. Экиш агротехникаси ҳам ўзига хос. Уруғни ташлаш механизациялаштирилган. Уруғ ташлангач, устидан плёнка лентаси пуштага тортиб бориларади. Чигит униб чиқиши учун тешикча қолдириб кетилади. Бундай плёнканинг кузгача сақланиши ёмғир-селда қатқалоқнинг олдини олишга, сувни тежаб тергаб сарфлашга имкон беради.

— Мен ҳам Хитой Халқ Республикасига сафар қилиб, кўпгина ютуқларни гувоҳи бўлганман, — деб мулоқотга қўшилади, Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ва ўрмон хўжалиги илмий-техника жамияти раиси Шавкат Акмалхонов. — У ерда алмашлаб экишлар ҳам ўзига хос бўларкан. Айтайлик, ҳадеб беда экилавермайди. Вақти-вақти билан ловия сочиб турилиши, амалда исбот қилинган. Ўз-ўзидан аёнки, ҳамма далаларга маҳаллий ўғит сочиш қийин. Хитойликлар бунинг ҳам ўзига хос йўлини топишган. Гўнгнинг маълум қисмига турли чиқиндиларни аралаштириб, компостга айлантириш арзон ва фойдали экан. Яна бир гап, Хитойда ер текинга берилади, деган гап ноўрин бўлиб чиқди. Маълум бўлишича деҳқонларга ер 20 йилга ижарага бериларкан. Етиштирилган маҳсулот билан муомала қилишнинг ҳам ўзига хос тартиби бор. Мисол учун бир тонна пахта етиштирилса, шунинг 60 фоизи давлатга, қолгани деҳқоннинг ўзига қолади. Лекин ўғит билан таъминлаш имтиёзли равишда ташкил этилган. Қўшни мамлакатда кичик корхоналар жуда кўп. Шунинг учун ҳам пахта етиштирган деҳқон ўз маҳсулотини жинларда қайта ишлаб, толасини ажратади. Қарабсизки, пичоқ мой устида. Ёғ, шелуха, кунжара, буёғи мол-ҳол дегандек. Биздагидек пахтани йиғиб, заводга бериб, тақдирига умид боғлаб ўтириш йўқ.

Хитойда яна бир нарса йўлга қўйилган. Жумладан, 30 йил меҳнат қилган иш ҳақининг 100 фоизи, қолганлар эса 80—90 фоиз ҳисобида нафақа оладилар. Ҳар бир қишлоқда ғишт заводининг борлиги ўзига хос танқисликнинг олдини олган. Ана шу заводларда тежамли ёқилғи тасарруф этувчи аппаратлардан фойдалансак, ёмон бўлмасди. Шунинг учун бўлса керак, Хитойда уй олишга навбатда туришлар жорий этилмаган.

Фан-техника мутахассисларининг бу йиғинида Хитой билан Ўзбекистон ўртасида тажрибаларни ўзаро ўртоқлашиб, мутахассислар алмашиш хусусида келишиб олинди. Жумладан, плёнкалар ишлаб чиқариш бўйича баъзи фикрлар ўртага ташланди. Сигарета филтрлари тайёрлаш бўйича Хитойдан мутахассисларни чорлаш ёки ана шундай филтрлар хом ашёсини келтириш имконияти борлиги таъкидланди. Фан-техника жамияти мутахассислари пахтачилик бўйича Тошкент, Олмаота ва Урумчида халқаро симпозиум ўтказилиши ҳақида баёнот бердилар.

Ҳ. НОСИРОВ.

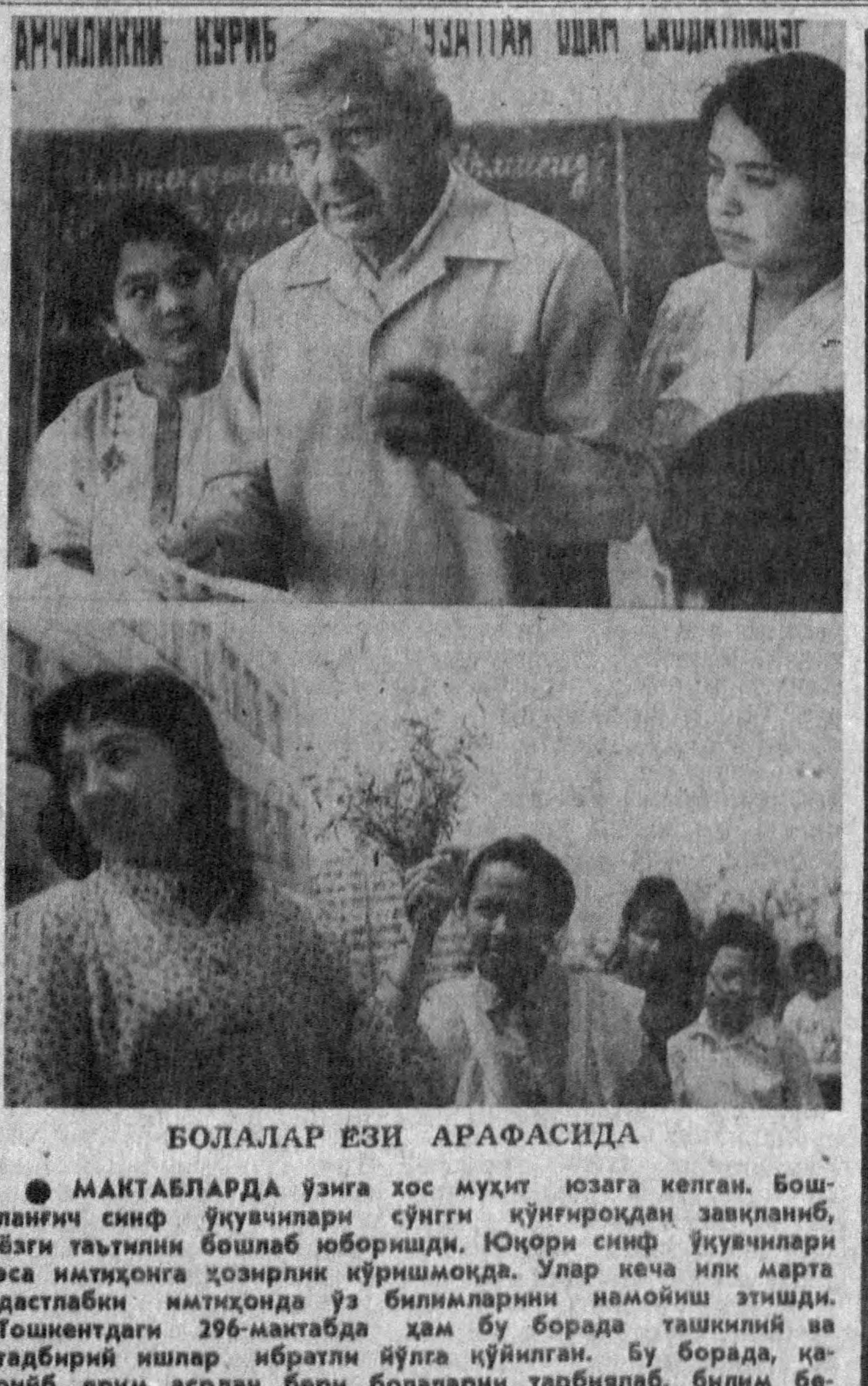

БОЛАЛАР ЁЗИ АРАФАСИДА

● МАКТАБЛАРДА ўзига хос муҳит юзага келган. Бошланғич синф ўқувчилари сўнгги қўнғироқдан завқланиб, ёзги таътилни бошлаб юборишди. Юқори синф ўқувчилари эса имтиҳонга ҳозирлик кўришмоқда. Улар кеча илк марта дастлабки имтиҳонда ўз билимларини намойиш этишди. Тошкентдаги 296-мактабда ҳам бу борада ташкилий ва тадбирий ишлар ибратли йўлга қўйилган. Бу борада, қарийб, ярим асрдан бери болаларни тарбиялаб, билим беришдек олижаноб касбга ўзини бахшида этган Муҳиддин Жўраевнинг тажрибаси асқотмоқда.

Суратларда: тажрибали адабиёт муаллими М. Жўраев 10-синф ўқувчиларига имтиҳон олдидан йўл-йўриқлар бермоқда. Биология фани муаллимаси Азиза Хўжаева эса ўқувчиларни ёзги таътилга кузатмоқда.

Суратчи Р. АЛЬБЕКОВ.

ОҚИБАТЛИ ОДАМЛАР

— Меҳр-мурувват, хайрия жамғармасига бироз пул олиб келгандим, — деди қимтиниб эшикдан кириб келган киши ва ҳамёнидан 100 сўм санаб ойна ортидаги йигитга узатди. — Оз бўлса ҳам кўп ўрнида кўрарсизлар.

У дилидаги нияти ушалганидан кўнгли тўлиб ташқарига йўналди. Одми кийинган, оддий деҳқоннинг саховатидан таъсирландим.

Бу киши Лутфулло ака Абдуллаев, Баймоқ қишлоғидан, 8 нафар фарзанднинг отаси.

Ҳозирги шароитда қишлоқ аҳлининг аҳволини тасаввур қилиш унча қийин эмас. Тежаб-терғаб кун кўриши аниқ. Балки бундан буён ёз ойлари рўзғорини бутлаб олар, қора қозони қайнаб турар. Лекин табиатан танти, ҳиммати баланд кишилар ёрдамга муҳтож одамларга меҳр-мурувват кўрсатгиси келаверади.

ХАЙРИЯ

Шунинг учун бўлса керак, ХДП Чуст район кенгашининг «Наврўз» арафасида бошлаган меҳр-мурувват ҳафталигини ўтказиш ташаббусини кўпчилик маъқуллади. Бу ташаббусни ХДП вилоят кенгаши, вилоят аҳли ҳам қўллаб-қувватлади. ХДП район кенгаши ходимлари биринчи бўлиб ўз маблағларидан меҳр-мурувват, хайрия фондига 800 сўм ўтказишди. Шундан сўнг бу фондга Лутфулло ака каби саховатпеша одамлар, меҳнат жамоалари баҳоли қудрат ҳисса қўшдилар. Жумладан, район матлубот жамияти уюшмаси ходимлари хайрия фондига 15 минг сўм ўтказишди. Ҳиммат кўрсатиш ҳануз давом этмоқда. Тома-тома кўл бўлур, деганларидек, район хайрия жамғармаси ҳисобига тушган пул 80 минг сўмдан ошиб кетди.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

ЭРТАК БЎЛИБ ҚОЛМАСИН

От ҳар бир инсоннинг ҳақиқий дўсти, энг яқин кўмакчисидир. Биз «Алпомиш», «Эрали ва Шерали», «Гўрўғли» достонларини марок билан ўқиганмиз. Бу достонларда машҳур отлар таърифланган.

Қадимда аждодларимиз отга алоҳида меҳр билан қарашган. Чунки, от кишилар узоғини яқин, оғирини енгил қиладиган восита ҳисобланган. Тарихдан сафарга ва овга чиқишда, улоқ чопишда, урушда ва ҳар хил қишлоқ хўжалик юмушларини бажаришда отлардан фойдаланилганлигини жуда яхши биламиз.

Жумҳуриятимизда отларнинг турлари бисёр. Саман, дулдул, тулпор, жийрон, лақай, тўриқ, ғунон ва ҳоказо... Бу отлар ўзининг чопқирлиги, чаққонлиги, сервиқорлиги ва гўзаллиги билан машҳурдир.

Айни пайтда биргина шаҳарларимизда эмас, балки қишлоқларимизда ҳам отлар камайиб кетди. Бун-

МУШТАРИЙ МУЛОҲАЗАСИ

га асосий сабаб, турмушимизга техниканинг кириб келиши, мустамлакачилар замонида кўпкариларнинг тақиқлаб қўйилиши, совхозу-колхозлардаги, ҳатто шахсий отларни мажбурий гўштга топшириш тўғрисидаги фармонлардир.

Бугунги кунга келиб, болакайларимиз отларни ҳайвонот боғларида кўришмоқда, учқур ҳақида эртакларда эшитишмоқда. Суратларини ойнаи жаҳонда, рўзнома — ойномалардан томоша қилишмоқда. Оқибатда улар от билан эшакнинг фарқига бормай қолишмоқда.

Тарихдан маълумки, илгарилари Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон, Шаҳрисабз каби қадимий шаҳарларимиз кўчаларида от-аравалар (файтунлар) тўхтовсиз қатнаган. Ҳозир эса ёқилғи-мойлаш материалларининг нархи бир неча баравар ошди. Демак, жумҳуриятимизнинг барча шаҳар ва қишлоқларида от-аравалар қатновини йўлга қўйиш пайти келди.

Б. ТОШБОЕВ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» РЎЗНОМАСИНИНГ

ЖАРЧИНОМАСИ

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК ИНСТИТУТИ

қуйидаги мутахассисликлар бўйича факультетларга 1992-1993 ўқув йили учун кундузги бўлимнинг биринчи курсига

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

12. 11. 03—ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ МУНОСАБАТЛАР — чет тилларини биладиган халқаро-ҳуқуқий муносабатлар бўйича мутахассислар тайёрлайди;

02. 11. 01.—ДАВЛАТ ҚУРИЛИШИ ВА БОШҚАРУВ — вакиллик ҳамда ижро этувчи ва фармойиш берувчи органлар учун кадрлар тайёрлайди;

02. 11. 02 — ЮРИДИК ХИЗМАТ — давлат ва қўшма концернлар, фирмалар, ҳакамлик судлари, нотариал ва гражданлик ҳолати актларини қайд қилиш органлари, адвокатура учун юристлар тайёрлайди;

02. 11. 04 — СУД-ПРОКУРОРЛИК — суд, прокуратура ва тергов органлари учун мутахасислар тайёрлайди.

Талабаларга таълим бериш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТАРТИБИ:
Ҳужжатлар 25 июндан 1 августгача қабул қилинади.

Институтга кирувчилар ректор номига белгиланган шаклда ариза ёзадилар. Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади:

— ўрта ёки олий маълумот тўғрисидаги ҳужжатнинг асли.
— 086/У шаклидаги тиббий маълумотнома;
— 3х4 ҳажмидаги 6 та сурат.

Ариза топшираётганда кирувчи паспорт ва ҳарбий хизматга алоқаси тўғрисидаги ҳужжатни шахсан кўрсатади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ

Кириш имтиҳонлари 1 августдан бошланади.
Халқаро-ҳуқуқий муносабатлар факультетига кирувчилар учун танлов имтиҳонлари қуйидаги фанлардан бўлади:

— чет тили (оғзаки, вазифани ёзма равишда бажариш шарти билан);
— таълим олиб бориладиган тил (диктант);
— тарих (ёзма);
— жуғрофия (оғзаки, вазифани ёзма равишда бажариш шарти билан);
— давлат ва ҳуқуқ асослари (оғзаки, вазифани ёзма равишда бажариш шарти билан, танловсиз).

Қолган барча факультетлар учун танлов имтиҳонлари қуйидаги фанлардан бўлади.

— тарих (ёзма);
— таълим олиб бориладиган тил (диктант);
— жуғрофия (оғзаки, вазифани ёзма равишда бажариш шарти билан);
— давлат ва ҳуқуқ асослари (оғзаки, вазифани ёзма равишда бажариш шарти билан, танловсиз);

Мактабни олтин (кумуш) медалга битирган, ўрта махсус ўқув юртини ёки ҳунар-техника билим юртларини имтиёзли диплом билан тугаллаганлар битта:

халқаро-ҳуқуқий муносабатлар факультетига
— чет тилидан (оғзаки, вазифани ёзма равишда бажариш шарти билан).

қолган барча факультетларга — тарихдан (ёзма) имтиҳон топширадилар.

Ушбу имтиҳонни «аъло» баҳога топширган абитурент бошқа имтиҳонлардан озод қилинади, агар шу имтиҳонни «аъло»дан бошқа ижобий баҳога топширса, қолган фанлардан ҳам имтиҳон топширади.

Институтга қабул қилиш, Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларига қабул қилишнинг 1992 йил қоидаларига мувофиқ шу йилнинг 22 августигача ўтказилади.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Юнусобод райони К. Маркс кўчаси — 35.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Жумҳурият агротижорат илмгоҳининг жамоаси «Биржа муносабати ва ташқи иқтисодий алоқалар» кафедраси мудири Нурислом Турсунбоевич Содиқовга отаси

Турсунбой СОДИҚОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон қишлоқ хўжлиги машинасозлиги заводи жамоаси Енгил саноат моллари ишлаб чиқариш Ўзбекистон давлат уюшмаси раиси ўртоқ У. Қ. Исмоиловга онаси

Ихтибор ИСМОИЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Тошкент вилояти пилла ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси Векобод Бош пиллахонаси директори

Абдуваҳоб Султонович СУЛТОНОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ва қариндош уруғларига таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: А. АБДУБАННОПОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТЎХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ҲАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

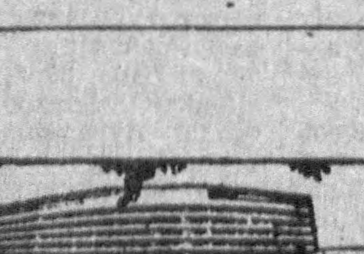

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент-ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 33-11-49, 32-54-06; ижтимоий адолат — 33-76-04, 32-53-15; партия турмуши, советлар ҳаёти ва мафкура — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14; деҳқончилик-саноат — 33-12-16, 33-07-20, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-20-36, 32-54-35; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-12-56, 32-55-16; ички ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-26-70, 32-54-27; безатиш — 32-57-22; ахборот-тижорат маркази — 32-53-20.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-21-05, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-21, Урганчда — 6-72-60, Фарғонада — 4-88-25, Термизда — 2-23-01.

«Ўзбекистон овози» («Голос Узбекистана») — общественно-политическая газета Народно демократической партии Узбекистана.

● Йилига 256 марта чиқади.
386.914 нусхада чоп этилмоқда.
Буюртма № Г—128.

Нашр кўрсаткичи — 64583.
№ 103.

Рўзнома офсет усулида А-2 форматида босилади. ● Босишга топшириш вақти — 21.00. Топширилди — 23.00. Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000 Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.